

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 20 Din
 polletno 120 Din
 celoletno 240 Din
 za inozemstvo
 mesečno 35 Din
 nedeljska izdaja
 celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
 Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
 pisma se ne sprejemajo - Uredništva
 telefon šte. 50, upravnitstva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349 za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
 1 stolp, peti vrsta
 mali oglaš po 150
 in 2 D, večji oglaš
 nad 45 mm višine
 po Din 2-50, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vsilica po 10 Din
 Pri večjem o
 naročilu popust
 Izide ob 4 zjutraj
 razen ponedeljka in
 dneva po prazniku

SLOVENECSlovenski narod
 S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Nasprotje med radikali in radičevci
 radi dr. Nikiča.

RADIKALI ODKLANJAJO ZAHTEVO ST. RADIČA, DA SE IZKLJUČI DR. NIKIČ IZ VLADE. — ST. RADIČ ISČE OPORE PRI OPOZICIJI. — ABSOLUTNA POTREBA, DA SE SEDANJA VLADA UMAKNE.

Belgrad, 16. jul. (Izv.) Pavle Radič je danes dvakrat obiskal predsednika vlade Uzunoviča. On sam je sicer izjavil, da so njegovi obiski v zvezi z delom v davčnem odboru, kjer je Pavle Radič predsednik. Toda, za kaj je pravzaprav šlo, izhaja iz izjav g. Uzunoviča po teh obiskih: »Ako Radičevci zahtevajo v vladi še en portfelj mesto tistega, ki so ga izgubili z Nikičem, je to nelogično, ker bi potem bilo treba samo par takih kriz, pa ne bi radikali imeli v vladi nobenega človeka več. Kakršne zahteve nam bodo oni sporočili, tak odgovor jim bomo dali.« Iz te Uzunovičeve izjave je popolnoma jasno, da Radičevci še nadalje zahtevajo izključitev dr. Nikiča iz vlade. Radikali s svoje strani na to izključitev ne pristanejo in smatrajo, da Nikič lahko ostane v vladi kot zastopnik svoje skupine, češ da je dovolj velika in da z ozirom na to, da je iz Radičevega kluba izstopilo osem poslancev, ne more nanje pripasti noben osem portfelj. Radičevci so radi tega ogorčeni. Oni so Nikičevo vprašanje forsirali predvsem radi tega, da bi se to vprašanje čim prej rešilo, ker bi sicer vse to na poslance in širše kroge Radičevih volivcev vplivalo demoralizirajoče. Že sedaj je bilo med Radičevimi masami opažati veliko vrenje, ker vidijo, da je S. Radič izgubil vsak vpliv in vsak ugled v Belgradu. Nikičeva izključitev se je izvršila samo radi tega, da bi se pokazal Radičev

vpliv, kako lahko zamenjuje ministre. Ker so sedaj ti računi prekrizani, poskuša Radič najti za sebe nov izhod. Pozitivno lahko trdimo, da je voditeljem opozicijskega bloka poslal posebne kurirje in svoje posebne zaupnike, da bi se z njimi pogajal o morebitnem skupnem nastopu. Iz nastopov Radičevih zaupnikov sledi, da je Radič pripravljen iti v opozicijo, če bi v teh vprašanjih ne zmagal, nadejajo se, da mu bo opozicijski blok zopet pomagal do moči. Voditelji opozicijskega bloka sploh niso dosedaj vzeli teh Radičevih želj resno v pretres. Oni imajo z njim že dovolj izkušenj. Zato si bodo dobro premislili, preden bodo začeli z Radičem sodelovati in ga na ta način reševati pred popolno propastjo. Na drugi strani je jasno, da se sedanji položaj nikako ne more več dolgo obdržati. Vsako odlaganje formalne otvoritve krize in imenovanja vlade, ki bo v resnici izvrševala svojo nalogo energično in pošteno, je za državo škodljivo. Sedanja težka gospodarska in finančna kriza nujno zahteva pošteno in dobro državno upravo, ki bi imela tudi dovolj avtoritete, da svoj, za državo in ljudstvo koristen program izvrši. Sedanja vlada pomeni velik minus. Njena nestalnost, njeni nastopi, ki so brez avtoritete, samo še povečavajo in komplicirajo težavni gospodarski položaj, v katerem se prebivalstvo širom cele države danes nahaja.

Tudi Trifunović gre na Bled.

Belgrad, 16. jul. (Izv.) Prosvetni minister Trifunović se je danes odpeljal na Bled. Njegovi advigenci se pripisuje popolnoma političen značaj, posebno glede na dejstvo, da je bil minister Trifunović nedavno v Pragi in da je obiskal Nikolo Pašića v Karlovih Varih.

Splošno je opažati v vodilnih radikalnih krogih precejšno vznemirjenost; istotako tudi v radičevskih krogih. Splošno se misli, da je pričakovati v prihodnjih dneh hitrejšega razvoja krize. Mnogi ne izključujejo možnosti, da stojimo pred formalno vladno krizo.

Kako je z g. Pašičem.

Belgrad, 16. julija. (Izv.) Danes se je iz Karlovih Varov vrnil dr. Kojić, najbolj znani Pašičev. Dopoldne je dal časnikarjem izjavo, v kateri pravi, da je Pašića v Karlovih Varih našel pri najboljšem zdravju. Pred njegovim odhodom so zdravniki Pašića preiskali in napravili analizo, našli pa niso ničesar nevarnega. Pašić bo ostal v Karlovih Varih še deset dni. Nato pa bo prišel v Monte Carlo, kjer bo ostal 15 dni. Sredi avgusta se bo vrnil v Belgrad. Pašić, pravi Kojić, je o delu vseh strankinih skupin in politikov dobro poučen. On vedno sprejema obiske politikov. Zelo se zanima za stanje poplave.

Člani odbora in opozicije in član Jugosl. kluba posl. Hodžar so ostro protestirali in zahtevali, da se store energični koraki, da da sodišče odboru spise, v kolikor se tičejo afer Rade Pašića, da se more razprava nepretrgoma nadaljevati in končati. Belgrajsko sodišče je imelo štiri tedne časa, pa kljub temu zahtevanih spisov ni poslalo. Anketni odbor je sklenil, da gre predsednik osebo k mero-dajnim oblastem in ukrene vse, da se bodo spisi dali odboru jutri na razpolago.

Preiskava o korupciji.

Belgrad, 16. jul. (Izv.) Člani anketnega odbora so danes zasliševali belgrajskega odvetnika Zafirja Stankovića. Izjavil je, da je z odvetnikom dr. Tartaglio zastopal adamovsko tvrdko od l. 1922. do polovice 1923. Ker tvrdka ni mogla dobiti od države denarja, je nasvetoval tožbo. Tvrdka na to ni pristala, ker se je nahajala povrh še pred konkurzom, je zastopstvo odpovedala. Z ravnateljem Guttem je večkrat v železniškem ministrstvu interveniral, da bi se tvrdka čimprej plačala. Ne spominja se, da bi bil g. Gut kdaj ponujal 30 odstoten popust, kakor to zatrjuje g. Ristić. Sicer pa je Gut govoril nemško, katerega jezika on ne razume. Z Gutom se je sporazumeval francosko. Končno je izjavil, da je bil g. Ristić napram tvrdki in njenim zastopnikom najbolj prijazen in služen.

Akcija Nikičevcev.

Zagreb, 16. jul. (Izv.) Nikičevci razvijajo veliko akcijo, da bi dobili čimveč organizacij oficijelne Radičeve stranke na svojo stran. Posebno so živahni v okolici Broda. Nikič je namreč odvetnik v Brodu. Nekatere organizacije oficijelne HSS so se izjavile za Nikiča. S sokolske slavnosti v Sibiriju pri Brodu so poslali Nikiču pozdravno brzojavko. Na tej slavnosti je prišlo do spora med pristaši Stjepana Radiča in Nikiča. V okolici Vinkovcev so nekatere organizacije izjavile, da pristopajo k Nikiču. Med temi organizacijami je posebno močna ona v Bošnjacih, katero vodi bivši Radičev poslanec in sedaj disident Babogledac. Za Nikiča se je izjavila močna organizacija oficijelne HSS v Feriču pri Vukovaru. Tudi nekatere bosanske organizacije so se pridružile Nikiču, posebno one v gozdarskih in rudarskih krajih.

PAPEŠKI NUNCIJ PELLEGRINETTI.

Zagreb, 16. jul. (Izv.) Jutri se bo vrnil skozi Zagreb papeški nuncij Pellegrinetti v Belgrad. Dosedaj se je mudil v Varaždinskih Toplicah. Po kratkem bivanju v Zagrebu bo odpotoval v Belgrad, kjer bo izvršil tekoče posle in konferiral z novim poslanikom naše države pri Vatikanu Simičem o cerkveno-političnih vprašanjih. 1. avgusta bo odpotoval v Rim, odkoder se bo vrnil septembra meseca.

NAPADALEC NA BETHLENA PRIDE PRED POROTO.

Bern, 16. 7. (Izv.) Zvezno sodišče je izročilo napadalca na madjarskega ministrskega predsednika Bethlena, Justha po paragrafu 42. in 43. kazenskega zakona radi žalitev in napada na tujeja državnika in diplomata porotnemu sodišču.

Vprašanje redukcije uradniških plač.

VLADA SE NIMA GOTOVEGA NAČRTA. — IZJAVE FINANČNEGA MINISTRA.

Belgrad, 16. jul. (Izv.) Včeraj smo poročali o vladni nameri, zmanjšati uradnikom plače. V finančnem ministrstvu izdeluje posebna komisija ta od vlade v načelu sprejeti predlog. Vaš dopisnik se je danes o tej zadevi razgovarjal s finančnim ministrom dr. Peričem, ki mu je izjavil: »Načrt še vedno izdelujemo. To je zelo važna stvar. Treba je temeljito premisliti, komu se bo kaj zmanjšalo. Po dosedanem načrtu se zmanjšajo plače vsem državnim nameščencem, ministrom in narodnim poslancem. Seveda je treba najti primerno lestvo, tako da se predvsem naj-najvišjim zniža najbolj; najmanj pa najnižjim.

Mislim, da bomo z načrtom jutri gotovi in da ga bom tekom jutrišnjega dneva predložil ministrskemu svetu v ureditev.« Na vprašanje Vašega dopisnika, za koliko časa bo to znižanje veljalo, je dejal, da v tem oziru še ni padla končnoveljarna odločitev. To znižanje bo začasno. Ni pa še določeno, ali bo veljalo za eno leto ali za več let. Vesti o tem zmanjšanju so vzbudile v javnosti živahne komentare. Z njim se peča vse belgrajsko časopisje. Uradniško Združenje dosedaj še ni storilo nobenih korakov, kljub temu da široki krogi uradništva burno dajejo duška svojim protestom proti tej vladni nameri

Debata o davčnem zakonu.

KOMISIJA ZA UGOTOVITEV ZEMLJSKEGA DONOSA. — DR. KULOVEC ZAHTEVA BISTVENO SPREMEMBO TOZADEVNEGA ZAKONA.

Belgrad, 16. julija. (Izv.) V odboru za pre-tres davčnega zakona se razprava nadaljuje. Najpreje se je glasovalo o čl. 21, katerega je večina sprejela. Nato se je prešlo na čl. 22, ki govori o komisiji za ugotovitev zemljskega donosa. Načrt določa šestnajstčlansko komisijo, v katero voli po predlogu ministrskega sveta osem članov narodna skupščina, osem pa jih imenujejo ministri za šume in rude, za poljedelstvo in za finance.

Debata je bila zelo obširna in so vanjo posegli vsi člani opozicije in kritizirali nelogičnost tega člena, ki je v protislovju s prejšnjimi členi.

Dr. Kulovec naglašja, da se daje komisiji, o kateri govorita čl. 21 in 22 vsa moč v roke, da lahko dela, kar hoče. Z nobeno besedo se

v zakonu in zakonski odredbi ne predpisuje, na kak način morajo komisije delati, katere momente morajo vpoštovati. Ne more se pripuščati vse samo pravilniku, da bi se v njem predpisovala dela te komisije, ko bo od komisije, o kateri govori čl. 22, odvisna splošna višina davka. Poslanec zahteva posebne člene v zakonu, ki bodo določali delokrog in način delovanja v komisiji. Po dosedanem predlogu se v roke teh komisij polaga zakonodajna moč, ker se opolnomočuje, da se lahko o zem-ljiškem davku odloča brez zakonske odredbe.

Protislovanska politika Romunije.

ROMUNSKI PRESTOLONASLEDNIK SE NE BO POBOTAL. — KRALJICA POTUJE V AMERIKO.

Pariz, 17. julija. (Izv.) »Impartial Fran-cais« se ponovno bavi z romunsko zunanjo politiko. Zanimiva je ugotovitev, da je Romunija že na Temešvarski konferenci hotela razbiti malo antanto. Romunija je rabila malo antanto samo dotlej, dokler je vodil Mussolini rusofilsko politiko. Odkar pa se je Anglija odločila, da podpira italijansko ek-spanzivno politiko, se je Romunija popolnoma udinjala Italiji. Pod angleškim in italijan-skim vplivom Romunija navezuje stike z vse-mi neslovanskimi sosedji zlasti z Mažarsko, ki ima pod sedanjim režimom močno oporo v angleških konservativcih.

Bukarešt, 16. julija. (Izv.) V zbornici je interpeliral poslanec Sever-Dan ministrskega predsednika, naj pojasni, ali so resnične ve-sti inozemskega časopisja, da je bivanje kra-lja Ferdinanda v Parizu v zvezi s spravo z bivšim prestolonaslednikom. Poslanec je po-vdajal, da bi spravo z veseljem pozdravilo vse romunsko ljudstvo.

Romunija se oborožuje. Naročila je ve-like množine vojnega materiala in Italija ji je v ta namen dala posojilo 200 milijonov lir.

Avarescu je odgovoril, da tozadevne ve-sti niso resnične.

Svet društva narodov.

Ženeva, 16. julija. Septembarsko zaseda-nje društva narodov bo prineslo, kot se pričakuje, nova razočaranja. Italija nadaljuje energično svojo borbo, da dobita Španija in Brazilija sedeže v svetu društva narodov. Reformni program da ne bi sicer imel smisla. Italija dela nato, da se stalni sedeži v svetu pomnožijo, a se v nestalnih ohrani status quo.

Bukarešta, 16. julija. (Izv.) Kraljica Ma-rija se je odločila, da potuje v Ameriko. 8. septembra bo zapustila Evropo. Potovala bo v Seatle, kjer bo gost bogataša Hilla. Do bo-žiča se bo vrnila v Evropo. Kraljico bo spremljala hčerka princezinja Helena, dve dvorni dami in vojaški adjutant.

Caillaux pred finančnim odborom.

Pariz, 16. 7. (Izv.) Po poročilu in pripo-ročilu finančnega ministra Caillauxa je finančni odbor s 15 proti 10 glasovom sprejel pre-hod k specialni debati o zakonskem predlogu o izjemnih pooblastilih.

Boljševiki proti Bolgariji.

Moskva, 15. julija. (Izv.) Komisar Čičerin je poslal bolgarskemu ministru za zunanje za-deve protest proti temu, da podpira povra-tek ruskih beguncev, ker se to podpiranje vrši brez potnih dovoljenj in ti potniki ne-redko pridejo na morju ob življenje. Bolgar-ska vlada je za represalije napram tem potni-kom odgovorna. Sovjetska vlada sicer ne

Drugi člen določa, da mora vlada vse svoje odredbe, ki jih bo izdala po tem zakonu, predložiti začetkom leta 1927. zbornici v na-knadno odobrenje.

Finančni odbor je 1. člen tega zakona s 14 proti 13 glasovom odklonil.

Salandra proti združitvi Avstrije z Nemčijo.

Rim, 16. julija. Salandra zahteva v »Cor-rierre dela Sera« skupno sodelovanje zastop-nikov Italije, Francije in Češkoslovaške v društvu narodov, da store te države vse skle-pe glede veliko-nemškega gibanja skupno. Vojne žrtve niso zato, da bi bila republikan-ska Nemčija večja od cesarske. Tudi ni v in-teresu Evrope, da bi se dopustila država vseh Nemecev, ki tudi v zgodovini nikdar ni ob-stojala.

Viktorija, 16. julija (Britanska Indija) Tu-kaj se je čutil včeraj močan potresni sunek ob 14.33 v oddaljenosti 110 milj. Potemtakem je potres v bližini Alaske.

Slovenski inteligenci

Vlada sklenila znižanje uradnih plač
(Zadnje dejanje tragikomedije RR.)

O državi smo že razložili natanko in poglobno svoje naziranje. V politiki imamo opravka zgolj s pravno definicijo, ki se glasi, da je državni rod, — politika je socialno, realno življenje. Politične naloge države pa so dandanes v smislu jožefinskega pojmovanja o državi vsesplošne in kar so bile nekdaj naloge privatnih organizacij in cerkve, je danes vzela nase država s svojimi javnimi korporacijami. Vsi smo zamreženi v zakone.

Človek je pa človek, naj se nahaja kjer koli. Božje stvarstvo, ki nujno stremi za napredovanjem, osebnost, ki nujno zahteva polja, kamor bo mogla vtisniti svoj lastni obraz, gospodar, ki hoče imeti nekaj, kar imenuje svoje in za kar hoče nositi odgovornost in posledice. Zato smo uravnali našo politiko po naravnih zakonih. Roke proč od naših družin in njihovih pravic! Ne brišite iz src, kar je narava vklesala, predno so se pisali pisani zakoni!

To načelo je naravno prenešeno na občine. Narava jih je združila, predno je državni meč obkrožal meje države. V njih je torej naravni človeški princip: Naše so, občani hočejo v njih videti, imeti svoj delokrog, nekaj, kar po naravi zahtevajo kot svoje, v imenu plemenite tekme za napredek, hitre in uspešne medsebojne pomoči. Ta princip je naravno prenešen na okrožja, dežele, narode in kulturna končno v državi.

Iz tega izhajamo nadaljnje log. posledice: Mi vidimo v ohranitvi tega principa brambo za pravico proti krivici. Odkar obstoja človeško družabno življenje, beleži zgodovina dva neprestana gigantska boja, boj za pravilno razmerje med družbo in posameznikom! Absolutizem na eni, kakor absolutizem na drugi strani pa je protinaraven, zato naš načelni nasprotnik brez premirja in to vselej in povsod. Zato nujno ščitimo osebnost, nujno ščitimo naravne združbe, nujno ščitimo njih pravice, nujno branimo enakopravnost stanov, enakopravnost narodov.

Mi vidimo v ohranitvi tega principa izvor vsega napredka. In to ker je naraven in zato podprt z zgodovinskimi dokazi in sam v sebi gibalno dela. Helenski človek nam nudi dokaz na vsaki strani svoje politične knjige, dokler je branil ta princip; republikanski rimski senat govori še vedno enako zgovorno; Washingtonova roka propoveduje še vedno svari pred nasprotimi koraki; irski narod hrani dokaze, da je princip vreden življenjskega boja; v švicarskih kantonih vidimo njegove plemenite spomenike; in dokaze nudijo vse države, kjer se je po tem principu vstvarjalo in se v življenju negovalo znanost, gospodarstvo v vseh svojih niansah, življenje sploh v vseh svojih strahih.

Mi vidimo v ohranitvi tega principa življenje sploh: spoštovanje pravic posameznih narodov, zato tudi pravično porazdelitev dolžnosti; pravilno pojmovanje človeške družbe, zato tudi enako spoštovanje do vseh stanov, njihovih dela v vsej njegovi moralni veličini in potrebi; zatiranje krivic; v spoštovanju etičnosti posameznika svojo moralno odgovornost napram njemu; zato pojmujejo vodstveno nalogo predvsem s tega stališča in zato zahtevamo, da se posameznik, skupina, narod, ki izroča krilce pravilnega medsebojnega razmerja sodišču, zavaruje proti izrodkom; in kakor zahteva narava od posameznika gotovega življenjskega programa in načela, zahteva obstoj sam na sebi od družbe, da veljajo v vodenju princip, moralni odnosi, stalno spremljani z zavestjo odgovornosti do družbe in posameznikov.

V naši državi so sedanji politiki ta princip prelomili in zato stoji naše javno in družabno življenje na brodolomu in išče izhodov. Hoteli so uničiti osebnost posameznika in ga spremeniti v monoton stroj; oropali so občine njihovih pravic in hoteli v njih udušiti naravno težnjo za razvojem; ustavili se niso niti pred svetim imenom naroda, zasmakali njegov obstoj, njegove pravice, hoteli preprečiti njegov naravni razvoj. Ko je padlo nesprotno moralno načelo, so se odprla na stežaj vrata korupciji, krivicam, neenakostim, nasilstvom, se je vadjalo za podporo pri nečednih poslih se je proglasilo glavno politično načelo »koga prevartice!« je padla moralna odgovornost voditeljev napram družbi, je izgubilo delo svoj etični pomen, so se cenili stanovi po tem, kako izdatna je njihova pomoč pri rušenju osnovnega naravnega družabnega principa.

Dokaze zato najdemo pri vsaki stopnji in kamor se ozremo, in trpke preizkušnje so preskušali že vsi stanovi. Delavski stan bo izrazil en sam protest, če ga vprašamo; pridobitni krogi bodo pokazali število deputacij in omejeno življenje; kmetsko prebivalstvo bo izdalo javno tajnost, da grunt nima več korenin do pekla, prebivalci naših ravnin pa bodo naslikali delovanje podivjanih rek, katere je človek brez moralne odgovornosti prepustil usodi.

In odgovor mora dati predvsem naša inteligenca! Kaj bo odgovorila? Ona vidi vsled izobraženosti in zahtev po močni osebnosti več kot drugi: da je zlomljen princip moralnosti vseh, da jo smatrajo kot objekt! Ona vidi ogromne državne proračune, vidi pa tudi svoje bedno stanje. Vidi milionsko korupcijo, vidi

protežiranje enega dela, vidi prazne obljube, vidi igranje s svojim stanom. In mesto, da dobi od države zakonito poplačilo dolgov, ji je usojeno, da vključ ogromnim proračunom, baš v dneh, ko se odkriva v centrali milionska uradna korupcija, pomaga ravno ona na ta način, da se ji mesto da, kar zakon velevala, odzame, kar življenje potrebuje!

Slovensko uradništvo ob tem brezprimerem ravnanju mora odgovoriti, odgovoriti pa kot »tan izobraženec!« Ali hoče zgrabiti zlo pri korenini in iti za stopinjami zdravega ljudskega pojmovanja, ali hoče stopiti iz pasivnosti v aktivnost, ali hoče kot važni temelj današnje države sprejeti boj za vzpostavitev moralnih načel v javnem življenju, boj za moralno pojmovanje dela, odgovornost napram družbi? Samo v tem odgovoru se bo izkazala njegova kvalifikacija, vse drugo je postransko!

Prava beseda.

»Radikal« razmišlja v uvodnem članku o škodi, ki jo je že do sedaj napravila poplava in ugotavlja: da je naša vlada dalja oškodovanim komaj 1 odstotek dejanske škode. Da je vlada narod v času najhujših nesreč i v času najhujšega pomanjkanja in temne bodočnosti prepustila — dobrodušnemu društvu! Narodna skupščina bi morala biti klicana, ker to zahtevajo vitalni interesi države! A nič tega! Ministri so bili v Pragi, v Belgradu se ministri pripravajo za mesto župana, na kraje nesreče pa so šli, ko je bil klic že preglašen, takorekoč nagnan — »potem nadelež!« »Mi se »obračamo na drugega ustavnega činitelja ter ga vprašamo: Ali more in sme biti v državi samo en trenutek še na krmilu vlada, ki je v vsakem ožiru popolnoma odrekla? V novembru 1924. leta se je zahtevala ostavka od g. Ljube Davidoviča, ker se je reklo, da država — »propada!« Kje je večje propadanje kot sedaj. Za nesrečo je kriva tudi vlada. Za odvritev ni storila ničesar. Resnična njena pomoč ni niti sedaj! Naj nam poplava stori vsaj to edino dobro: Odnese naj našlabbšo in najnesposobnejšo vladno kolikor smo jih imeli po vojni.« Mi nimamo k »Radikal« ničesar dostaviti; kvečjemu to, da bo tudi on ta dejstva kakemu »Kmetijski listu« težko dokazal. Ta bo naprej trdil svojo, češ, kako izvrstna je ta vlada, v kateri sedi kot minister g. Pucelj.

Beležke

△ Za sporazum se je začelo vneti »Jutro« in celo za pravi, pošten sporazum, kakor med Srbi in Hrvati, tako med Srbi in Slovenci ter Hrvati in Slovenci. — Lepa reč! Na svojem ljubljanskem shodu pa je g. Pribičević gladko prokel vsak sporazum, češ, sporazum je protustaven, sporazum je proti rodni in državni edinstvu, sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci sploh ne more in ne sme biti itd. — strašno je obsodil g. Pribičević vsak sporazum. — In »Jutro« se je norčevalo iz SLS, ker bi rada dosegla kakšen sporazum. Zdaj pa je Pribičević glasilo na Slovenskem na svoji ravni liniji srečno prijadralo do iste zahteve in tako zavrglo vzvišeni nauk svojega mojstra. Zalostno, a resnično.

△ Kje bi že bila naša država, da bi že od njenega početka naprej Slovenci, Hrvati in Srbi v bratski slogi in strpljivosti skupaj sedeli in delali to, kar je potrebno za vse in za vsako pokrajino posebe. Koliko razočaranj, koliko obupa bi bilo izostalo! — Tako zdaj toži »Jutro«. Malo pozno poznanje po sedmih letih sistematičnega ščuvanja, denunciranja, zastrupljanja medsebojnih odnosov, opisovanja Slovencev kot protidržavne, Srbom sovražne itd. itd. Pozno spoznanje in še to nič vredno, če ne bo sledilo ob enem tudi poboljšanje.

△ »Radikal« o radikalih. »Radikal« pravi k proglasu radikalov ob priliki občinskih volitev v Srbiji, da je proglas — falzifikat. Radikal naj molče o samoupravah, ustavno zajamčenih pravicah. Dočim v Srbiji že tretjič volijo, se še niso izvršile volitve v Bosni, Hercegovini, Vojvodini in ti prebivalci niso še niti enkrat prišli do »ustavno zajamčenih pravic«. Radikal so tudi odbili nujni predlog Jovanoviča, da se v teh krajih izvrše občinske volitve. Ta gospoda je izgubila vsak smisel za odgovornost, in kar kaže najbolj jasno postopanje v Ljubljani in nasilje, ki se vrši v glavnem mestu Slovenije v Ljubljani. To je samo brezprimerni cinizem, ko govore o ustavno zajamčenih pravicah, a iste ustavno zajamčene pravice kruto gazijo... Kar govore o štatutih, pravi »Radikal«, je tako, da se more človek vprašati: kako si sploh upajo kaj takega trditi! »Falzificirani člani glavnega odbora pa morda računajo na to, da lahko izide falzificiran proglas — zaključuje »Radikal«.

△ Prazna gesla? »Narodni dnevnik« pri naša nekaj misli k članku v »Socialni misli« o zadolževanju na kmetih v Sloveniji ter pravi: »Vseh teh težkih števil pa naše stranke ne vidijo. In dočim slovenska hiša gori, dočim propada slovenska kmetija in se polšača slovenskega delavca brezposelnost, se naše stranke pripravajo za prazna gesla in smatrajo, da je vsa politika v polemiki. »Narodni dnevnik« mora najprej odgovoriti o vzrokih propadanja slovenskega gospodarstva in pa, katera stranka ima ravno z ozirom na te vzroke prazna gesla, potem se

bomo dalje pomenili. Seveda ne tako, da bi na prvi strani lista bili opozicionarci, na drugi pa vladni in Pucelji!

△ Poglavlje o sporih. Maksimović je v sporu z Ninčičem, a posreduje dr. Marković. Bobič je v sporu z Maksimovićem in posreduje Pašić. Nikić je v sporu z Radičem, Uzunović s Pašičem, radikali z radičevci, radikali še dalje med seboj in s korupcijo itd. Zakaj bi ne bila še v sporu voda z našo državo, nezadovoljstvo prebivalcev z zadovoljnimi ministri — no, pa še »Kmetijski list« z nami v vprašanju zaslug za kmečki stan ministra Janca Pucelja!

△ Okrožnica... Stjepan Radić je poslal vsem poslancem HSS cirkular o izključenju dr. Nikića s pozivom, da kdor ga ne podpiše, se smatra, da je izključen iz stranke. Slovenski radičevci so ga podpisali z motivacijo, da to zahteva narod... Nikić bi dobro storil, če bi prišel na kak shod v Slovenijo, da bi ga vsaj nekateri ljudje iz naroda vsaj enkrat videli... in vedeli, kdo je ta gospod, čegar glavo zahteva gospod Pucelj.

△ Koliko znašajo dispozicijski fond? Pribičević je dejal, da bi vlada morala dati pomoč poplavljenecem iz dispozicijskega fonda ministra za predsedstvo, notranje in zunanje zadeve in sicer pet šestin. To bi znašalo 50 do 60 milijonov dinarjev. — Mi sedaj razumemo, kako upravičena je tožba Pribičevićeve zagrebške »Riječi«, da je težko biti v opoziciji...

△ Med Sokoli. V hrvatskih listih vodijo ljuto borbo o vprašanju, ali je bil praški sokolski izlet vseslovanski in vsesokolski in kako je treba Sokole reorganizirati, zakaj ni bilo ne Bolgarov, ne Rusov, ne Poljakov, ne zastopnikov Hrvatskega Sokola. — Mi svetujemo, da bo spor rešen, to le rešitev: Zakaj ni bilo Bolgarov, se naj vpraša specialista o bolgarskem vprašanju ljubljansko »Jutro«. Zakaj ni bilo Rusov, bo najbolje odgovoril Vseslovjan Spalajković. O Poljaki bi »avtoritativno« se izrazil dr. Ilešić, o Hrvatih pa Svetozar Pribičević.

Zastoj v avstr. parlamentu.

Dunaj, 16. 7. (Izv.) Kljub vsem naporom, da se prepreči popoln zastoj parlamentarnega dela, so danes prišla vsa pogajanja na mrtvo točko. Socialisti obstruirajo zakon o podpori za brezposelne in šolski zakon.

Dr. Rintelen se bo še posvetoval z večinskimi strankami in po njenih sklepih odgovoril socialistom. Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta.

Posvetovanja evropskih finančnikov.

London, 16. 7. »Westminster Gazette« javlja, da se vrše tajni sestanki med predsedniki državnih bank Anglije, Amerike in Nemčije in generalnim agentom za reparacije Gilbertom Parkerjem. Sedaj po podpisu francosko angleške pogodbe, bodo pogajanja zavzela konkretno smer. Poklicali bodo tudi Moreana, voditelja Banque de France. Med vprašanji, ki so na dnevnem redu, je na prvem mestu stabilizacija francoskega franka in nemške reparacije. V tej zvezi se je načelo tudi vprašanje novih kreditov, ki naj bi jih dali Amerika in Anglija Franciji in Nemčiji.

Prusija in Hohenzollerni.

Z ozirom na negativen izid ljudskega glasovanja in ker je zvezin parlament odklonil posredovalni zakonski predlog, poizkuša pruska deželna vlada sama urediti odškodninsko vprašanje z bivšo vladarsko hišo Hohenzollern.

Berlin, 15. jul. Zastopnik pruske bivše dinastije Berg je ponovil predlog na vlado, da se reši odškodninsko vprašanje. Pruska vlada je odgovorila, da ji ni dosti ležeče na radikalni rešitvi tega vprašanja, da pa je kar najbolj nezadovoljna z rešitvijo oktobra 1925. Pruska vlada računa na veliko popustljivost zastopnika Berga, če naj se sploh uvedejo nova pogajanja. Glavno paznjo bo vlada v tem slučaju polagala na posestva Flatow-Kronake in Oels, ki so sedaj v rokah eks-princa. Oels mora izgubiti. Gre za 140.000 oralov. Dočim je dinastija po dogovoru oktobra 1925 imela dobiti 280.000 oralov, bi dobila sedaj 110.000. Letni dohodki bi znašali štiri milijone mark.

Angleški rudarski štrajk.

London, 16. julija (Izv.) Tajnik rudarskih organizacij Cook je izjavil, da se položaj v stavki ni izboljšal. Rudarji ne bodo sklicali splošne konference delegatov. Rudarji so sprejeli posredovalne predloge škofov s prav malimi nebstvenimi izpremembami. Škofje so sklenili, da bodo pri vladi nadaljevali akcijo, da pride do pogajanj. Po njihovem predlogu naj bi se delo nadaljevalo 4 mesece pod stariji pogoji. Vlada naj bi prispevala obljubljeni podpora 3 milijone funtov. Vrhovni delavski svet je na konferenci rudarjev propadel s svojo zahtevo po pooblastilu za nadaljevanje pogajanj. Izvršilni odbor in konferenca rudarjev sta vsako pooblastilo odklonila.

Bruselj, 16. julija. (Izv.) Izjemni pooblastilni zakon je stopil v veljavo. Holandska bančna grupa je ponudila belgijski vladi posojilo v znesku 5 milijonov holandskih goldinarjev za sanacijo belgijske valute.

Bolgarsko poročilo o dogodku pri Starem selu.

Sofija, 16. jul. (Izv.) Povodom vesti, ki jih je romunska brzojavna agencija poslala, trdeč, da je pokol tridesetih komitašev pri Starem selu pojasnjen z napadom čet, ki so prišle iz Bolgarije, je bolgarska brzojavna agencija pooblaščenca izjavila, da je vsak prihod kakršnihkoli čet iz Bolgarije v Romunijo bil nemogoč radi zelo strogih ukrepov, ki so jih storile bolgarske oblasti, da bi se varoval mir. Nasprotno pa je v poslednjem času prešlo nekaj oseb iz Romunije, ki so jih bolgarske oblasti aretirale in zaslišale. Pri zaslišanju so izjavili, da so pobegnili radi težavnega stanja, ki je zavladalo v njihovih vaseh, ki je tako hudo, da niso varni svojega življenja. Med temi begunci jih je nekaj, ki se bili očitvidci dogodka pri Starem selu. Pripovedujejo sledeče: Ob 10 zvečer med 3. in 4. julijem se je v vasi začel pok bombe. Pozneje se je slišalo nekaj strelav iz puške. Drugega dne je prebivalstvo v vasi zvedelo, da je poveljnik orožniške postaje ubit vsled eksplozije bombe po svoji lastni krivdi. Nekaj poljskih čuvajev, ki so bili poleg, je bilo ranjenih. Romuni so trdili, da so to izvršile komitaške čete. Takoj so se pričele aretacije, posebno med uglednimi Bolgari, ki imajo svoje sorodnike v Bolgariji. Tudi kmetje iz bližnjih vasi Senovo, Demisder in Deda so bili aretirani. Aretirance je močna vojaška straža prepegljala v notranost Romunije. Pozneje so trupla teh ljudi našli v gozdu pri Kurfandli, nekaj kilometrov od Tatrakuna. Velika verjetnost je, da se je izvršil pokol, med tem ko je napad komitaških čet izključen in naj bi služil samo kot maska. Brzojavna agencija pristavlja, da je to edini incident, ki se je odigral na romunskem ozemlju. V začetku ni ona hotela dati nobenih informacij o tej stvari. Nato pa se je odločila edino radi neresničnosti vesti, ki so prihajale iz Bukarešte. Bolgarska brzojavna agencija smatra za svojo dolžnost, da pristavi, da lahko objektivna anketa popolno resnico o teh incidentih kontrolira in ugotovi na licu mesta.

PRVA RAZSODBA JUGOSLOVANSKO-OGRSKEGA RAZSODIŠČA.

Budimpešta, 16. 7. (Izv.) Mešano jugoslovansko-ogrsko razsodišče v Haagu je proglasilo prvo razsodbo. V zadevi barona Friderika Borna je sodišče odločilo, da mora jugoslovanska država vsa posestva in rudnik pri Sv. Ani pri Tržiču oprostiti sekvestra in plačati vse stroške, ki so nastali s sekvestracijo.

NOV ZASTOPNIK CENTRUMA V NEMSKI VLADI.

Berlin, 16. 7. (Izv.) Državna vlada je sklenila pozvati centrumovega poslanca dr. Bella, da prevzame ministrstvo pravde.

NOVI ANGLEŠKI POSLANIKI.

London, 16. 7. (Izv.) Angleški poslanik v Carigradu sir Roulald Lindsay je imenovan za poslanika v Berlinu in angleški poslanik v Pragi sir George Russell Clerk je premeščen v Carigrad.

FRANCOSKO RUSKA POGAJANJA PREKINJENA.

Paris, 16. julija (Izv.) Briand je imel daljši razgovor s predsednikom ruske delegacije Rakovskyjem. Uspeh razgovora je bil, da se pogajanja med Francijo in Rusijo o ureditvi gospodarskih vprašanj prekinajo do jeseni. Francija ni pristala na ruske predloge o odškodnini francoskih malih rentnikov. Rakovsky bo tozadevno zahteval nova navodila svoje vlade. Upajo, da se bodo v jeseni pogajanja nadaljevala.

ZVISAÑJE POLJSKIH CARIN.

Varšava, 16. julija. Ministrstvo za trgovino pripravlja vse potrebno za novi carinski tarif. Carinski komite se je pečal z vprašanjem poljskih carin in se je izjavil za 100 odstotno zvišanje dosedanjih carinskih postavk.

ENOTEN NASTOP BALTIŠKIH DRŽAV NAPRAM RUSIJI.

Riga, 16. jul. (Izv.) V Revalu se je vršila konferenca zunanjih ministrov Latvije, Finske in Estonije. Ta konferenca je odločilne važnosti za nadaljnjo zunanjo politiko baltičkih držav. Konferenca se je v glavnem pečala s pogajanjmi z Rusijo o garancijskem paktu. Zunanji ministri so sklenili, da bodo poslali Rusiji enake odgovore. Pričakujejo, da se bo tudi Poljska priključila skupnemu odgovoru.

Značilno je, da se skupne konference ni udeležila Litva. Estonski poslanik v Moskvi je iz protesta proti postopanju svoje vlade odstopil.

VSEAZIJSKA KONFERENCA.

London, 16. jul. (Izv.) 1. avgusta se bo v Nagasaki vršila vseazijska konferenca. Udeležili se bodo zastopniki Kitajske, Japonske, Filipinov, Indije, Perzije, Siam in Turčije. Kitajska sama bo poslala trideset zastopnikov. Konferenca sicer ni oficijelna, vendar pričakujejo, da jo bodo vlade podpirale in da bo mogoče vstvariti vseazijsko zvezo pod devizo: Azijo Azicem.

Kaj se godi doma

Donava predrla glavne nasipe.

SONTA POPOLNOMA POD VODO. — APATIN IN BOGOJEVO V VELIKI NEVARNOSTI. — VODA POPLAVILA DO 30.000 JUTROV ZEMLJE. — SILNA PANIKA MED PREBIVALSTVOM. — DEL APATINA IZPRAZNJEN. — SILNO NEURJE PRI VALJEVU. — DVE VASI ZGINILI.

Apatin, 16. jul. (Izv.) Snoči je občinsko glavarstvo v Apatinu vsled nevarnosti, da se glavni nasip še tekom noči poruši, opozorilo meščanstvo, ki prebiva ob nasipu, da ta del mesta izprazni. Vsled tega razglašja je nastala med meščanstvom v Apatinu in okolici silna panika. Ljudje so bili popolnoma potrti. Ze vsled dosedanje neustrešne grozeče nevarnosti so bili tako obupani, da so postali mnogi za grozečo nevarnost povsem apatični. V Apatin je prispelo 1700 vojakov, ki so te-

Voda je z veliko silo vdrla čez porušeni nasip in v kratkem času preplavila 12.000 jutrov polja. Katastrofa se je zgodila na predelu, kjer se je nasip smatral kot najbolj varen. In ravno v tem kraju se je že pred dvema letoma dogodila katastrofa. Takrat so se tudi nasipi na tem mestu smatrali kot najbolj varni. Naselbina Sonta, ki je precej velika, je popolnoma pod vodo in uničena.

Bogojevo, 16. jul. (Izv.) Voda je porušila prvi nasip. Prebivalstvo se je z vso silo vrglo

kom včerajšnjega dneva utrjevali oba nadomestna obrambna nasipa. V Apatinu izhaja list »Bacs Bodroger«, čigar tiskarno so morali popolnoma razdreti in preseliti v drugo poslopje vsled grozeče poplave. List je v torek poslednjič izšel.

Osijek, 16. jul. (Izv.) Davi ob 3. uri se je pri Apatinu podrl glavni nasip. Med prebivalstvom je nastala silna panika. Voda je vdrla skozi 50 m široko odprtino z največjo silo. Istotako se je porušil nasip nedaleč od Novega Sada. Pri Apatinu je voda poplavlila 9000 jutrov zemlje, pri Novem Sadu pa 2000. Pri Valpovu sta se razlili Drava in slavonska Karašica. Pod vodo je 4000 jutrov. Ker so se nasipi porušili in je voda poplavlila tudi železniške nasipe, je promet preko Bogojeva prekinjen.

Belgrad, 16. jul. (Izv.) Danes popoldne ob 3 je prišlo pri nasipu med Apatinom in Sonto do katastrofe. Pri Sonti se je podrl nasip in sicer nedaleč od same naselbine Sonta.

Za ljudsko prosveto.

Maribor, 16. julija 1926.

III.

Po slov. Štajerskem se kljub slabim gospodarskim razmeram širi posebno stremiljenje, postaviti čim več prikladnih društvenih domov. Gotovo je za uspešno društveno delo predvsem potrebno, da imajo društva primerne prostore. To prizadevanje posameznih, posebno obmejnih društev, ni le krajevna, ampak splošno narodnega pomena. Zato slovenska javnost ne bo zavrnila pogostnega, a prepotrebne nadlegovanja posameznih društev in odborov za podporo pri tem velikopoteznem prosvetnem delu. Kakor so nekoč za Narodne domove v mestih prispevali v veliki meri tudi z deželo, tako se naj zdaj vrača kulturi na kmetih v oddolžitev!

Ob tej priliki si pa dovoljujemo sprožiti še neko drugo zadevo, ki jo narod čuti kot neko postavljanje dežele za mestom. V mestih so narodna gledališča. Predstav je toliko in vstopnina tako visoka, da bi se pri dobri upravi režija vsaj v velikem lahko krila. Vendar živuje država težke milijone za gledališča po mestih.

Na deželi so v društvenih domovih tudi gledališki odri. Predstave redke, režijo, razen oseb, je pa tako draga, da skoro ves dohodek preiditve zahteva zase. Nismo proti vladini podpori, ki jih dobivajo gledališča po mestih. A upravičeno zahtevamo, da pogleda vlada tudi na deželo, da upošteva težek položaj prosvetnega dela in pri-skoči na pomoč posebno v obmejnih krajih, da bo mogoče postaviti društvene, če tudi skromne, domove. Bolj kot v mestih, je na deželi ta podpora blagotvorna, ker je posebno tu potrebno širiti prosveto, ker posebno tu od naroda ni mogoče zahtevati tolikih žrtev.

To vprašanje ljudske prosvete na deželi je pripušeno le iniciativnosti in požrtvovalnosti posameznih. Država se do zdaj za to panogo ni vsaj ne dovolj zanimala. Zato ni brez podlage pritožba ljudstva na deželi zoper tako zapostavljanje. Pričakujemo pa, da se bodo enkrat v tem oziru vreme-na zjasnila in da prosveta na deželi ne bo vedno le pastorka, prepuščena lastni usodi.

Jutri na Vrhniko!
1. orliška sreniska prireditev.

K izpremembam v mariborskem gledališču.

V mariborskem gledališču se je izvršilo letos v osebo nekaj sprememb, ki so vzbujale pozornost v občinstvu. Še večje začudenje in razburjenost pa vzbujajo zadnje dni vest, da zapuša mariborsko gledališče ravnatelj drame Bratina. Po naših informacijah odgovarja ta vest resnici. Ne vemo, kak razlogi ženejo g. Bratina iz Maribora, toda zavedamo se, kaj izgublja naše gledališče z igravcem, režiserjem, insecatorjem in ravnateljem Bratino in vemo, da je na tem mestu nenadomestljiv. — Edino po njegovi zaslugi si je pridobilo mariborsko gledališče nekoliko ugleda tudi izven Maribora, njegove vprizoritve slovenskih izvirnih del in inscenacije so postale znamenitost, kar je priznava la poleg slovenske tudi druga kritika. Delavcu, kot je Bratina, bi se moralo nuditi še širše polje, še večji razmah, da bi lahko pokazal vse sile svojega talenta. Mariborskemu gledališču je potrebna pred vsem drama in ta je pri sedanjem stanju ansambla brez Bratine nemogoča. Mislimo, da bi bila dolžnost poklicanih faktorjev, da skušajo g. Bratino zopet pridobiti za naše gledališče, ker to je splošna zahteva občinstva. Sicer se pa na to vprašanje še povrnemo.

Gospodarstvo na naših železnih.

Razmere v delavnica državne železnice v Mariboru postajajo vsak dan bolj žalostne. Sedaj je zmanjkalo že najpotrebnejšega materiala. Mehkega lesa ni, barv ni in celo najbolj potrebnih vrst železja niti za popravilo 1 vagona ni! Les se kupuje sproti in sicer večinoma surov les. Raditega so poprave slabo izvršene. Te dni se govori, da bo radi pomanjkanja materiala odpuščenih več sto delavcev. Na progah v Sloveniji pa stoji na tisoče pokvarjenih vozov.

Istotako obstoji nevarnost, da se v območju ljubljanskega železniškega ravnateljstva reducira okoli 2000 delavcev in sicer zato, ker se je preračun za to direktoji reducirala tako, da je nadaljnje vzdrževanje nemogoče, ako se ne najdejo izredni krediti. Ti se pa ne morejo naznačiti, ker je vlada odposlala skupščino na neprosto voljne počitnice. Delavstvo pa je v svrhu vzdrževanja strojne, prometne in gradbene stroke nujno potrebno. Grozi torej opasnost prometu v Sloveniji samemu. Lepa vlada je to, ki reducira stroške, ki so za vzdrževanje prometa potrebni! Tega menda ni nikjer drugod na svetu.

Tovarninski davek mariborske občine.

Maribor, 16. jul. 1926.

Mariborski občinski svet je videl, da je bila njegova socialna naloga, zidati stanovanjske hiše, da dobijo brezstanovanjci vsaj sreho. Kot poseben vir, ki naj se steka v gradbeni fond, je bil določen tudi tovarninski davek, ki ga občina pobira od tovarnega prometa na železnici. Pripravljen je predlog, da se bo tovarninski davek povzval. V ta namen se je vršila posebna anketa, kjer so bili zbrani zastopniki mesta, trgovskih krogov in tudi velikega županstva. Na željo trgovskih krogov se je blago, ki ga bo zadel povečani tovarninski davek, razdelilo v 4 kategorije. Tako bo plačati v 1. 300 Din od vagona (luksuzno blago), v 2. 200 Din od vagona, v 3. 75 Din, v 4. Din 50 od vagona. Ta davek sam na sebi ni tako velik, da bi mogel povzročiti znatno podraženje blaga, kakor se nekateri trgovski krogi boje. Nasprotno pa je pvišanje tega davka nujno, ker sicer občina ne more vršiti svoje socialne naloge, da trajno skrbi za olajšanje težke stanovanjske bede.

Prejeli smo sicer pritožbo iz trgovskih krogov zoper pvišanje tega trgovskega davka, katero bi sicer iskreno zagovarjali, čim bi bila bolj utemeljena. A tovarninski davek, tudi ko bo pvišan in odrejen po predlogu trgovskega gremija, še niti od daleč ni tako velik, da bi v istini znatno podražil blago ali pa celo ogrožal industrijo in veletrgovino v mestu. Je le nekaj neznamen, pa seveda stalen dohodek občine, da more vršiti svoj sklep, ki ga mora izvršiti v sedanjih stanovanjski krizi. Priznamo pa radi, da je ta davek take vrste, da ga je v resnici težko kalkulirati in da ga plačujejo dejansko trgovski krogi, kar naj se vpošteva.

Poznamo pa še eno rešitev, ki bi znatno znižala občinske davke ravno v tem oziru in to je privatna iniciativnost. Vse se dandanes zahteva le od drugih, posebno od uprave, državne in občinske. Da more uprava vedno večjim zahtevam ustreči, mora seveda tudi sama vedno več zahtevati. To je popolnoma navadna kalkulacija. Zato bo najboljša od pomoč proti takim davkom čim večja lastna iniciativnost na polju socialne pomoči in samopomoči.

Poročilo o tečajih za brezalkoholno uporabo grozdja in sadja.

O priliki letošnjega veselejma je priredila »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani dva tečaja za brezalkoholno uporabo grozdja in sadja ter o konzerviranju sploh. Prvi je trajal od 1. do 3. drugi pa od 4. do 6. julija t. l. Oba tečaja sta bila prav dobro obiskana. Med udeleženci so bili med drugimi tudi sledeči gg.: Boško Bošković in Pavle Petković, referenta v ministrstvu za kmet. ter zastopnika »Srbskega poljoprivrednega društva« v Belgradu, višji sadjarski nadzornik v p. in urednik »Sadjarja in Vrtnarja« M. Humek, višji kletarski nadzornik v p. I. Gombač, prof. na drž. srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru Josip Priel, okrajni akonomi: Franjo Kafol iz No-

vega mesta, Josip Zupanc iz Ptuja, Vekoslav Štampar iz Ljutomera, Pavao Cesar iz Samobora itd., kaplan Lojze Sunčič iz Male Nedelje, art. major v p. Burnik kot zastopnik kmetijske podružnice v Teharjih, profesor Verbič, sedem šolskih upraviteljev (ie), večje število voditeljev gospodinskih šol in tečajev: Marjanišče, Dr. Krekova gospodinska šola v Zgornji Šiški, škofja Loka, Šmihel, Repnje itd.), č. sestre prednice iz Marjanišča, Leonišča, Hiralnice sv. Jožefa itd., poleg teh nekaj absolventov raznih šol, dijakov, železničarjev ter drugih interesentov iz raznih krogov.

V kolikor niso bili po uradnih poslih za držani, so se tečaja udeleževali tudi gg. šef oddelka za kmet. v Ljubljani I. Sancin, kmet. svetnik I. Trampuž, kmet. svetnik in urednik »Kmetovalca« V. Rohman, tajnik Kmet. družbe inž. Lah itd.

Predavatelj — J. Baumann iz Buchenbacha pri Freiburgu (Nemčija) — je snov obdelal stvarno, znanstveno in vendar lahko umljivo, tako da so udeleženci tako predavanjem kakor tudi praktičnim predvajanjem z največjo pazljivostjo sledili.

Predaleč bi vedlo, če bi hoteli na tem mestu objaviti vsebino in kratek pregled teh tečajev. Udeleženci — priznani strokovnjaki — bodo to objavili v strokovnih listih. Vsi so se navdušeni za brezalkoholno gospodarstvo razšli ter bodo na svojih mestih delovali za uresničenje velike ideje.

Naj kdo sodi o brezalkoholnem gospodarstvu kakor hoče, eno je gotovo: brezalkoholna uporaba grozdja in sadja ter konzerviranje sploh postaja važen činitelj v našem gospodarskem življenju.

Naj bi seme, ki ga je zasejala »Brezalkoholna produkcija«, vzkalilo in postalo mogočno drevo, ki bo razprostrlo veje treznosti, sreče in blagostanja tudi v naši mladi, a po alkoholizmu globoko razruvani državi. Dolžnost merodajnih činiteljev, posebno države pa je, da taka stremiljenja podpirajo!

Dve smrtni nesreči.

V soboto so pri Boršiču, kmetu v Vrhnem pri Sv. Juriju ob juž. žel., mlitili ječmen. Pri tem se je vnel pri motorju bencin. Da bi preprečil večjo nesrečo, je domači sin Vinko Boršič hotel odnesti posodo bencina, ki je bila pri stroju, a ogenj je bušnil v posodo in v hipu je bil fant ves v plamenu. Htel je na prosto, se valjal po tleh, toda ognja ni bilo mogoče udušiti, preden ni zgorela zadnja kapljica bencina. Fant je zgorel takorekoč pri živem telesu. Vsega ožganega so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je kmalu umrl vsled težkih opeklin.

Minole dni je na železniški postaji pri Luciji na Goriškem smrtno ponesrečil 82 letni lesni trgovec in posestnik iz Kozmerice Andrej Manfreda, občinski odbornik solkanske občine in sin znanega lovca Andreja. Prišel je s svojim tovornim avtomobilom med vagona, ki so ga zmečkali.

Neznan utopljenec.

V sredo so zapazili uslužbenci pri falski elektrarni, kako je nesla voda proti zatvornicam moško truplo. Predno je bilo mogoče misliti, da potegnejo neznanca iz vode, ga je poglajala Drava preko močnega vodopada pri zatvornicah in po falskem jezu, potem pa je izginil. Doselej je naplavila Drava še vsakega utopljenca, ki je našel smrt v njenih valovih, pri brodu Sv. Lovrenc na Pohorju, le tokrat je gnala radi izredne višine najbrž ponesrečenega preko falskega jezja proti Mariboru. O omenjenem utopljenecu doslej še ni sledu in bo gotovo naplavljen pri St. Janžu na Dravskem polju ali pa pri Sv. Marku niže Ptuja.

Izpred sodišča

Zadeva dr. Pestotnika proti Aleksandru Zelezni-

karju. Na ovadbo dr. Pestotnika je državni pravdnik v Ljubljani vložil pri deželnem sodišču tožbo proti glavnemu uredniku »Narodnega Dnevnika« g. A. Zelezničarju, ker je dne 8. V. 1926 priobčil med »Dnevniimi vestmi« sledečo notico: »Pravni zastopnik dr. Pestotnika je vložil na sodišče predlog, da se za terek določena razprava proti našemu uredniku preloži, ker se g. Gangl, glavna priča za dr. Pestotnika ne more razpravo udeležiti. O predlogu sklepa danes sodišče,« torej je objavil v tisku spis v kazenski pravdi še preje, ko je bil prečitlan na ustni razpravi, ter je s tem storil pregrešek po čl. 66, št. 1. in 35. tiskovnega zakona. Pri razpravi, kateri je predsedoval višji sodni svetnik Mladič, je državni pravdnik dr. Fel-lacher vztrajal na obtožbi ter trdil, da novi tiskovni zakon prepoveduje vsako objavljanje sod-nijskih aktov, ki se prečitajo šele na glavni obravnavi.

Obtoženec zagovornik dr. Ravnihar je oporekal temu mnenju in naglašal, da tiskovni zakon prepoveduje le objavo spisov meritorne važnosti, kar pa ne velja za sedanji slučaj, kajti člen 66. tisk. zakona izrecno prepoveduje le objavo onih spisov, ki se prečitajo šele na sodni razpravi. Ta odlok pa se ne bi prečitlan na sodni razpravi. S tem izgubi odlok na meritorni in formalni važnosti. Ako bi veljala obtožnica, bi se sploh ne smelo objavljati, kdaj se kaka razprava sploh vrši. Senat deželnega sodišča se je po kratkem posvetu priključil mnenju dr. Ravniharja, naker je bil Aleksander Zelezničar oproščen vsake krivde.

Ponarejen podpis. Posestnik Jakob Kušar iz Sinkovega turna pri Vodichah je vozil opeko. Podjetnik Pajntar je naznanil Kušarja okrajnemu sodišču, da je na nekem potrdilu ponaredil napis »Plačano!« in ga oškodoval za 90 Din. Okrajno sodišče je Kušarju prisodilo 10 dni zapora. Kušar pa je najel advokata in se pritožil na deželno sodišče. Pri razpravi, ki ji je predsedoval višji sod. svetnik Mladič, je sodni izvedenec prof. Koželj izpovedal, da besede »Plačano!« ni mogel napisati Kušar, nego je je najbrž Pajntar sam! Na predlog zagovornika dr. Zvonkija je senat deželnega sodišča Kušarja oprostil. Državni pravdnik pa je zahteval sodno postopanje proti Pajntarju radi goljufije.

Podpirajte naše dijake.

Dnevne novice

★ Vsem odborom »Krščanske šole« v lavantinski školi. Znova se pojavlja težnja, da stopi korak naprej k razkristjanjenju naših šol. Zato se je uknila vsaka nagrada duhovnikom-veroučiteljem. Mislili so, da pač zdej duhovniki ne pojejo v šolo. Res je neizrečeno težko duhovniku, ki mu je bila ta nagrada marsikje edini dohodek, ki bo moral za naprej dan za dnevom zastoj v šolo. Da vztraja v težkem delu, potrebuje močne opore, organizirane opore — v »krščanski šoli«. Ne le v moralnem, tudi sicer se bo dalo to težko vprašanje tem potom hitreje rešiti. Zato naj imajo vse podružnice »Krščanske šole« do srede avgusta t. l. ko se bo vršil osrednji občni zbor, svoje redne občne zbornice, ki naj jih pravilno javijo oblasti pred in po obnem zboru.

★ Kmetijski dnevi v Mariboru. Te dni smo razposlali plakate za kmetijske dneve. Prosim vse, katerim smo plakate doposlali, naj jih razobesijo. Vsa Slovenija, posebno Stajerska, naj ve, kaj bodo nudili kmetijski dnevi! Bog živi! — Prireditveni odbor.

★ Odlikovanja za gasilce. Ob priliki letošnjega jubileja Hrvatske gasilske zveze je podelil kralj Aleksander vsem članom gasilskih društev na Hrvatskem in v Slavoniji, ki služijo pri gasilstvu 40 odnosno 25 let, zlate odnosno srebrne svetinje za državljanske zasluge.

★ Iz poštne službe. V poštni službi so imenovani: za načelnika nabavnega odseka v ministristvu za pošto in brzojav Matija Milivoj Šipuš, nadzornik istega ministristva; pri poštne ravnateljstvu v Ljubljani: za načelnika splošnega odseka Anton Vesenjak, načelnik poštne odseka; za načelnika poštne odseka dr. Joško Lebar, načelnik splošnega odseka; za tajnike uradniki: Lavoslav Kampjut, Anton Verč, Milan Štamcar in Franc Perko; za načelnika splošnega odseka na ravnateljstvu v Splitu Anton Suhač, uradnik pri poštne ravnateljstvu v Ljubljani. — Za upravnika prometa pri podružnici poštne hranilnice v Ljubljani Josip Potokar, odsekovni načelnik istega urada. — Vpokojni so: pri ljubljanskem poštne ravnateljstvu: tajnik Josip Kvas in uradnik Josip Podboj; dalje uradnik Emil Predika na pošti v Novem mestu.

★ Prepovedani listi. Notranji minister je prepovedal prihajanje in razširjanje listov: pariškega »Secours Rouge« in berlinske »Deutsche Allgemeine Zeitung«. — Dovoljen je zopet v naši državi »Magyar Hirlap«.

★ Spekulacija z zemljo v Prekmurju. V zadnjih »Novinah« poroča nar. posl. Klekl o svojem posredovanju pri ministru za agrarno reformo, da bi se preprečila spekulacija z zemljo pri izvajanju agrarne reforme v Prekmurju. Med drugim je izročil poslanec ministru poziv, s katerim vabijo veleposestniki po svojih pooblaščenih agrarne interese, da naj hitro kupijo agrarno zemljo, češ, da bo kasneje dražja. Minister je poziv prečital in rekel: »To je spekulacija. Povejte temu gospodu, da nobene njegove pogodbe ne bom odobril; ljudstvo naj se pritoži.« — Minister je tudi v polni meri pritril poslancu Kleklu, da se ustanovi zadruga za nakupovanje zemlje.

★ Zgodovinski požar v Konjicah. V cerkvi na Brinjevi gori ima neka knjiga znotraj na platnicah s črnilom napisano poročilo, ki pove, da je sosednji trg Konjice dne 7. julija 1786 ob drugi uri popoldne začel goreti ter

je ogenj vpepelil vse površne hiše, izvzemši cerkev, župnišče, beneficij Strmšek in Jakl. Sedanja »stara šola« med cerkvijo in Taklom še tistikrat ni stala. Tudi današnje kapelanije še ni bilo. Ob času požara so skozi trg po državnih cesti korakali iz taborišča vojniki regimenta Thurn. In če danes hodiš po trgu, opaziš, da so vse hiše nekako še razmeroma nove. Preostala gostilna »Takl« je pogorela pa v »našem« času, leta 1807. A v bivšem stanovašišču duhovnika Slomška je v novejši dobi stanoval cerkvenik. To poslopje na eni strani pogorišča prvo hišo, so predlanskim porušili ter postavili novo stavbo: Društveni dom. Od časa požarne katastrofe v Konjicah je poteklo te dni 140 let.

★ Na Bledu v hotelu Toplice se je nastanil za celo poletje španski poslanik v Belgradu minister José de Sancedo.

★ Razpisuje se službeno mesto šumskega inženirja pri komisariju za agrarne operacije v mariborski oblasti z začasnim sedežem v Ljubljani. Če se ne prijavijo prosilec šumske stroke, se sprejme tudi agromon ali kulturni tehnik. Prošnje je vložiti do 31. t. m. pri pokrajinski komisiji za agrarne operacije v Ljubljani, Marxov trg 3-2.

★ Priznajte ljudem in živali! V Šmarju pri Jelšah se je vršil pregled konj. Vse občine v okolišju so bile pozvane za 9. uro popoldne in tako so morali nekateri čakati v najhujšem deževju do 4 popoldne, celih 7 ur! Ali bi ne bilo bolj prav, da bi se za posamezne občine določile ure? Čas je dragocen; kmet ima v tem času veliko dela, pa naj takole po nepotrebnem ves dan izgubi? Kako zdravo je za živino, če stoji 7 ur na dežju, pa tudi vsak ve. — Pa ni bilo samo v Šmarju tako. Svetujemo več obzirnosti in preudarnosti.

★ Prijazen brat. Dvajsetletni Ludovik Ogrin je še mlad pa vendar že precej »zrel«. Ker mu je denarja zmanjkalo, je šel k svoji sestri Ani, stanujoči na Borovnici, in ji iz nezaklenjene sobe ukradel 500 Din v gotovini. Ogrina, ki je po poklicu natak, zasleduje policija.

★ Zgradnja železnice do Bakra in Kraljevice. Iz Sušaka se poroča, da se gradnja železniške proge v Bakru od postaje v Bakru do luke in Kraljevice začne še to leto.

★ Novi predor pod Ivan planino. Radi predora pod Ivan planino se je vnela v srbskih in hrvatskih listih srdita kritika. Belgrajski listi trdijo, da je tudi tu pri gradnji oškodovana država za težke milijone in zahtevajo novi načrt. Pravijo tudi, da ni niti potrebnih strojev, delavci pa se vračajo domov brez zaslužka.

★ Policija na lokomotivi. Policija je radi umora železniškega blagajnika Reichherzera v Osijeku hotela izvršiti preiskavo tudi pri strojevodji Schweichertu. Stanovanje je našla zaprt, žena pa je odšla v Dalmacijo. Ker je njen vlak že odpeljal, je vzela policija prvo lokomotivo, z njo dohitela osební vlak in aretirala ženo strojevodje. Strojvodje še ni dobila. O uspehu te preiskave molči.

★ Ustavljene promet. Sarajevska direkcija javlja, da je vsled nalivov zasuta proga Rude-Uvac in promet ustavljen.

★ Angleška mornarica zapustila Split. Včeraj je angleška mornarica zapustila Split. Dve ladji sta odšli na Vis in položili venec na grob angleških mornarjev.

★ Češka deca v Dalmaciji. V Dalmacijo je došlo že več transportov čeških otrok. Največ jih gre v južno Dalmacijo.

je združil z Dalmatincem Dubravčičem, kjer sta mnogo mesecev sledila rudi v bedi in trpljenju. Konečno je to življenje Pammerju presedalo, dasiravno ga je Dubravčič navduševal, da ostane. Kolo sreče se je zasukalo. Danes je Dubravčič, ki je nastanjen v Oruzo (Bolivija), eden največjih milijonarjev južne Amerike. Imenujejo ga »el rey del estatio de Sud-America« (= kralj kositra južne Amerike). Pridobil si je pravico rudosledstva v okolici Orura ter našel eno goro, ki je vsa iz samega kositra. Prišli so »Yankees« (= Severoamerikanci) ter mu ponujali 120 milijonov dolarjev za celo goro, on je ni prodal, ker so njegovi inženirji izračunali, da je veliko več vredna! Pammer pa se je naselil kot rečeno v Pavon Arriba, tržišču blizu Rosaria. Tu deluje kot največji dobrotnik naše jugoslovanske kolonije. On je izmed onih zdravnikov, ki reveža, ako pride v hišo, napoji in nasiti in mu da še denarja povrh, da si kupi zdravila. Njegovo ogromno strokovno znanje in njegova človekoljubnost ga je napravila popularnega širom južne Amerike. Gotovo ni Jugoslavana v Argentini, ki bi vsaj po imenu ne poznal dr. Pammerja! Kot zdravnik dosega pravcate čudeže. K njemu prihajajo bolniki iz Chile, Bolivije, da celo iz Punta Arenas, odkoder se 12 dni vozijo po morju v Buenos Aires! Kljub vsemu temu ni obogatil, živi z rodbino pač udobno življenje v svojem Tusculu. Našim poljedelcem — izseljencem v prov. Santa Fé, ki ga vsi obožujejo, je pravcati duševni oče. Vse se zateka k njemu, ne samo po zdravniški marveč tudi pravniški svet. Njegovo klinično oko je tako bistro, njegova roka tako večja, da mu je medicinska fakulteta v Rosario večkrat po-

★ Zborovanje hotelirjev. Te dni so v Belgradu zborovali hotelirji. Sprejeli so resolucije, predložene od Sarajevčanov.

★ Gostovanje Zagrebčanov. Člani zagrebškega gledališča se nahajajo na turneji po Dalmaciji in Bosni. Po končanem gostovanju v Splitu so odšli v Mostar.

★ Potne olajšave vseučiliški profesorjem. Ministrstvo za promet je odločilo, da morejo vseučiliški profesorji vseh univerz naše države uživati vozne olajšave, odobrene s pravilnikom, in sicer v vseh razredih, v brzih, potniških in mešanih vlakih.

★ Evangeljski gostje v Belgradu. V Belgradu so dospeli predsednik evangeljskega zbora v Newyorku dr. Morhed, dr. Vilim Bo iz Nordfielda v Minessoti, dr. Jergerson iz Kopenhagna, da se informirajo o stanju evangeljske cerkve v naši državi.

★ Danci v Belgradu. Včeraj je došlo v Belgrad 92 danskih akademikov pod vodstvom poslanca in novinarja Ulrichsena. V Jugoslaviji ostanejo do konca tega meseca.

★ Draga vrazarica. Anka Dolar je v Zagrebu naznanila policiji, da ji je neka vrazarica, ki ji je obljubila, da bo med njo in njenim fantom vzbudila pravo ljubezen, izvalila kot napitnino 4000 Din, ne da bi kaj pomagalo.

★ Delavski list. V Belgradu je izšel novi delavski list pod naslovom »Radnička Reč«. Urejuje ga dr. Radoje Vukčević. Izdaja ga nezavisna delavska stranka.

★ Materinska šola. V Sarajevu se otvori materinska šola, namenjena pouku o vzgoji otrok.

★ Svetovni rekord so dosegli Trbovlje, ker je Stavbinska zadruga v Trbovljah pozidala enodružinsko hišo, ki jo lahko kupiš samo za 10 Din, ako naročiš srečko na naslov: »Loterijski odbor«, Društveni dom, Trbovlje II.

Ljubljana

○ Zadnje vodstvo v Groharjevi razstavi bo v nedeljo 18. julija ob enajstih. Ker se s tem dnevom razstava zaključuje, obisk pa daleč zaostaja za normalnim posetom razstav v Jakopičevem paviljonu, pričakujemo, da si zadnja dva dneva ogledajo razstavo vsi, ki dosedaj tega še niso storili. Omalovaževanje Groharjevega dela je lastno omalovaževanje. N. G.

○ Vincencijeva konferenca za Vodmat-Selo-Moste praznuje v nedeljo 18. 6. svojo patrono Karmelsko Mater božjo. Ob tej priliki bo jutraj ob pol 7 pri Karmeličankah na Selu cerkveno opravilo z govorom in skupnim sv. obhajilom delovnih članov. Popoldne od 5 naprej pa bo vrtna prireditev v prostorih starega Mladinskega doma na Kodeljevem v prid revežem te konference. Na Kodeljevem se razvija poleg novega Mladinskega doma cela naselbina novih hiš in vil, zato naj Ljubljanci porabijo to priliko za izlet v Moščansko občino ter ob tej priliki obiščejo tudi to prireditev.

○ Stanovanjski zakon in njegove posledice. Sedanji stanovanjski zakon je otrok nejasnih razmer, izdan je bil kar tako »na brzo roko« in vsebuje vsled tega toliko nejasnosti in nepopolnosti, da ga lahko tolmači vsak po svoji glavi. Je pač nekaj unikum, ki ga nima para v vsej Evropi in tedaj tudi ni čudno, ako ga navadni zemljani ne morejo razumeti. Tudi ni čudno, ako ga stanovanjska oblast, zlasti stanovanjsko sodišče II. stopnje, tolmači danes tako, jutri pa ravno nasprotno. Imamo n. pr. slučaje št. 1356-25 in 1092-26, v katerih sta se izrekli pri popolnoma enakih razlogih popolnoma nasprotni razsodbi. Dva

nujala častna mesta, on jih v svoji preveliki skromnosti vse odklanja. Ves njegov svet so njegova rodbina in naši izseljenci. Umevno je, da se je v svoji skromnosti branil, da objavim te vrstice o njem. Stalo me je večurnega napora, da sem ga uveril, da to ni obešanje na velik zvon, marveč samo čast, komur čast! Njegova gostoljubna hiša je pravcati umetniški dom glasbe in slikarstva. V obednici ima radio-postajo; navdušeno smo prisluškovali operam, ki so jih peli ne samo v Buenos-Airesu, marveč v Rio de Janeiro, par tisoč kilometrov daleč. Njegova soproga, ki je Argentinka, je virtuosinja na glasovirju in v slikanju. Imajo 8 letno hčerko, koji sprtnosti na glasovirju se čudijo daleč na okoli. Kar najmileje me je presenetilo, ko sem pri mizi čul, kako njegova družica in hčerka govorita blagovžno ijkavščino. Trudil se je več let ali uspeh je popoln. Mož, ki ne išče ne časti, ne slave, ne denarja. Da je hotel, mogel je biti milijonar. Žal, da imajo jugoslovanske kolonije v Argentini samo enega Pammerja, da imajo 10 Pammerjev, ohranile bi se naše kolonije dolga desetletja neokrnjene. Pridiguje vegetarizem, ki ga ohranja čilega in čvrstega tako, da z največjo lahkoto in prožnostjo nosi svojih 53 let. Tudi na književnem polju se je odlikoval. Napisal je v španščini več del, ki so dika argentinske medicinske vede. Pa tudi za naše izseljence se je pobrigal, napisavi jim knjigo »Zdrava duša u zdravom tjele«, ki je nekakšen vademecum za naše izseljence ter ne manjka v nobeni naši farmi. Dr. Pammer je svetla zvezda v našem argentinskem izseljeništvu kot učenjak in človek, da nam ga Bog ohrani še prav mnogo let! Argentinski Slovenec.

V Šmartnem pri Litiji bo dne 1. avgusta 1926 ORLOVSKI DAN Ljubljanskega okrožja

hišna lastnika odpovedujeta najemnikom stanovanje iz razloga, ker imata podnajemnike in to vzlic dejstvu, da sta do tedaj mirno sprejemala predpisano podnajemnino, ter s tem priznala podnajem. V prvem slučaju se odpovedi ni priznalo, pač pa v drugem. Kaj hčemo, vdati se pač moramo, ker je zakon nepopoln, nejasen. Nejasno pa ni, da pomenije odpovedi iz takih vzrokov le šikaniranje strank. Sigurno je tudi, da je zakon izdal minister za socialno politiko, da ima tedaj predstavljeni nekaj socialen, zaščiten zakon, v katerem smislu ga imajo tolmačiti tudi stanovanjske oblasti. Ljubljanskim najemnikom preti in temu v posledici velikemu številu staršev na deželi, ki so primorani šolati svoje otroke v Ljubljani, velika nevarnost. Ljubljana ima takorekoč že stoletno tradicijo »študentovskih mater«. Te skrbne ženske so slovenskemu narodu vzgojile nebroj znanih in znamenitih mož. Stanovanjski zakon v svoji nejasnosti razdira veze družine, napravi iz staršev, otrok, bratov in sester le — podnajemnike — tuje! Ne pozna tedaj tudi sostanovvalce in dijak. In ako stanovanjsko sodišče II. stopnje v Zagrebu razsodi, da ne pozna nikakih razlik med podnajemniki, sostanovvalci, dijaki, je stotine ženic v sredi šolskega leta brez strehe in sto in sto dijakov brez možnosti dokončati svoje študije. Krivda zla narodu leži seveda le v nejasnosti in nepopolnosti zakona, katerega pač ne more nikdo popolnoma pravilno tolmačiti.

○ Zahvala. Vincencijeva in Elizabetna družba se zahvaljuje za darilo 500 Din, ki jih je naklonila Ljudska posojilnica v Ljubljani mesto cvetja na grob gdč. Ivanki Kreharjevi.

○ Javno stenografično tekmovanje na Christofovem učnem zavodu, Domobranska cesta 7, se je vršila pretekli četrtek ob 2. uri popoldne. Tekme se je udeležilo 26 gojenk in gojencev. Diktiralo se je 4 minute z brzino 100 besed v minuti. Tekmo je vodila strokovna učiteljica, gospa Ivanka prof. Robidova. Tema diktata je bil Ivana Cankarja »Lisjak«. — Prva je bila gdč. Parzer Ivana iz Ljubljane druga gdč. Furlan Angela iz Trsta, tretja gdč. Kuralt Ivana iz Domžal, četrta gdč. Müller Marija iz Zagorja ob Savi in peta gdč. Ladislava Cargonja iz Ljubljane. — Interesantni tekmi je prisostvovalo mnogo občinstva.

○ Kolesarske dirke. V nedeljo 18. julija vsi na kolesarske dirke društva »Sava« in Zveznih kolesarskih društev ter na nogometno tekmo S. K. Slavija : S. K. Triglav na igrišče S. K. Ilirije. Odhod z godbo s Sv. Jakoba trga ob 14. uri. Začetek ob 15.30.

○ Autobus vozi redno zopet na Jezico in St. Vid nad Ljubljano vsako nedeljo in praznik popoldne od dveh dalje.

○ Nesreče. Včeraj popoldne je udaril konj posestnika Franca Kristana, Vič 69, katerega so prepeljali z rešilnim avtomobilom v deželno bolnico. Njegovo stanje je brezupno. — Na Tržaški cesti na Glincah so našli onemoglega rudarja Franca Koprivška iz Celja, kateremu je nenadoma postalo slabo, ker je baje jedel neke gobe. Prepeljali so ga z vozom v bolnico.

○ Policijska kronika. V torek je bilo izpred mitničnega urada za Bežigradom ukradeno zidarskemu polirju Ivanu Dimcu iz Kamnika 2000 Din vredno, črno prepleksano kolo. Tatu policija zaenkrat še nima. — Od 14. do 15. t. m. je izvršila policija 1 aretacijo radi prepovedanega povratka in protokolirala 4 prestopke zdravstvenih predpisov, 1 prestoppek obrtnega reda, 1 izgred dveh balinašev in 1 izgred v gostilni.

○ Zastrupljenje. Martin Dolenc, o katerem smo včeraj poročali, da se je zastrupil z arzenikom in da so mu v bolnici izprali želodec, je v četrtek podlegel zastrupljenju.

○ Konecrt se vrši redno vsak dan od 20—24 v restavraciji pod »Skalco«, Mestni trg 11. Igra prvovrstna godba.

Maribor

□ Dohod delegatov Jug. gas. zveze v Maribor. Danes v soboto ob 14. uri pridejo delegati gasilnih društev iz vseh strani lepe Slovenije na svojo letno skupščino. Zastopnike slovenskih gasilnih društev, ki vrše širom naše domovine pomoč bližnjemu v nesreči, na mariborskih tleh iskreno pozdravljamo!

□ Na Urško goro pri Prevaljah odide večja skupina turistov v nedeljo 25. t. m. To nedeljo oskrbi Aljažev klub tudi sv. mašo ob 8. uri.

□ Arehova nedelja je jutrišnja nedelja. Pri sv. Arehu je služba božja ob 10. uri, ki jo opravi predsednik Aljaževga kluba dr. Jehart.

□ Vendar enkrat je jutri tisti dan, ko napravimo velik skupni popoldanski izlet iz Maribora v St. Ilj Orli gredo ob vsakem vremenu, drugi pa vsi z njimi!

V jugoslovanskih kolonijah v Argentini.

VI.

Ta spis bi ne bil popoln, če ne bi omenil največjega duševnega in srčnega velikana naših jugoslovanskih kolonij v Argentini, to je za naše izseljence velezaslužni zdravnik dr. Franjo Pammer. Rodom iz Karlovca, je promoviral 1. 1900 na Dunaju, nato pa 6 let potoval po vsem ameriškem kontinentu, dokler se ni pred 20 leti ustalil v koloniji Pavon Arriba. Bil sem 2 dni gost v njegovem Tusculu. Stejem jih k najkrasnejšim dnevom svojega življenja. To je bil duševni užitek prve vrste. Dr. Pammer je študiral gimnazijo v Travniku v Bosni, skupno z današnjim vrhbosanskim metropolitom dr. Saričem, s katerim še danes prijateljsko dopisuje. Po dobljenem doktoratu se je nastanil v Kaliforniji, ali ni mu dalo miru, 6 let se je preseljeval iz ene ameriške države v drugo. V republiki Peru je sodeloval pri znanstveni ekspediciji bratov Seljan, kjer je eden izmed bratov Seljan bil umorjen od Indijancev. V Braziliji je dr. Pammer preživel burne čase. Bil je zdravnik v neki salezijanski bolnici v državi Matto Grosso. Izbruhnila je revolucija. Iznasel je neko bombo ter iznajdba dal na razpolago vladni stranki. Zmagali pa so revolucionarji ter obsodili mladega zdravnika na smrt. V pozni noči mu je prior bolnice odedal konja ter mu pomagal, da beži. Celih 52 dni blodi mlad zdravnik na konju po braziljskih prašmah, dokler ne pride v državo Geraco, kjer je bila vladna stranka na krmlu. Nalo ga srečamo zopet v Boliviji. Tu se

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridatek.

Pijača s Prvim Franckom vas zamore stalno zadovoljevali.

K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

□ Nevarna šala. Trije dečki so se igrali v Kolodvorski ulici in dva sta tretjega v šali privezala z zarjavelo žico ob drevo ter ga pustila. Dečko je nekaj časa čakal, toda ker se tovariša nista vrnila, je pričel kričati na pomoč in vsega onemoglega je končno rešil neki gospod. Fant je dobil težje poškodbe, ko je skušal sam raztrgati žico, s katero je bil zvezan.

□ Drava pada. V Mariboru je včeraj Drava padla za 20—50 cm. Bila je že nevarno narasla ter je grozila krajem nižje Pluja z resno poplavo, ki pa je sedaj odvrnjena.

□ Okrog sveta. V Maribor je prispel moderni Ahasver Alfred Faludi, po rodu Madžar, ki potuje skupaj v svojo ženo okrog sveta. Dosedaj sta prehodila peš 60 tisoč kilometrov. Svoje potovanje upata končati v 8 letih. Preživljata se s prodajo razglednic in slik.

□ Zanimiv prizor se bo nudil gledalcem v nedeljo dopoldne na Glavnem trgu. Po slovesni blagoslovitvi zastave mariborske požarne brambor, se vrši velika gasilska vaja, v kateri nastopijo vsi oddelki in stroji mariborske brambor. Vaja se vrši na poslopju mestnega magistrata.

□ Nevarnost mestnih izkušenjav je brdko te dni občutil neki dobrovoljni kmetič iz Zgornje sv. Kungote. Napravil je v Mariboru dobro kupijo in na ta račun si je hotel privoščiti pošten likof. Usoda ga je zanesla v neko zloglasno kavarno ob Dravi, kjer so kmetiču dvorile zapeljive gospodične ter ga spravile v dobro voljo, da je plačeval kar vsem povprek in zadnje še povabil dve družici v štajersko klet. Tudi tu so pili; toda ko je prišel čas plačila, je kmet s strahom opazil, da mu je zmanjkal ves denar. Veselo krokanje se je končalo na policiji, ki je pridržala vse veseljake v zaporu.

□ Dravska kopališča trpe vsled trajnega deževja. Mestna občina je letos veliko investirala za razširjenje takozvanega Kaferjevega kopališča, toda nihče se ne hodi kopat. Zadnje dni, ko je zopet posijalo sonce, se je par drzencev upalo v naraslo in kalno Dravo, večina kopanja željnih pa še čaka na lepše vreme.

□ Najdena krava. Poročali smo že o čudnem slučaju, kako so v bližini broda potegnili iz Drave živo kravo, ki je priplavala po vodi. Krava se nahaja v mestni klavnici, lastnik pa se še do danes ni prijavil; najbrž je mnenja, da mu je krava v Dravi poginila.

Novo mesto

Tudi Krka narazča. Po večdnevem deževju je Krka, ki se ravno krog Novega mesta malokdaj dvigne, začela naraščati. Vremenski preroki pravijo, da je to dobro znamenje, da se bo vreme obrnilo na boljše, samo če prehitro spet ne upade. Bomo videli, koliko jim je verjeti.

Smrtna kosa. Pokopali smo v soboto posestnika in mizarskega mojstra iz Novega mesta G. Vinka Umka, ki je umrl dne 8. t. m. v visoki starosti 80 let. Pokojni je bil tast g. davčnega nadupravitelja Mejaka. Pokoj blagi duši, prizadeti Mejakovi rodbini pa naše sožalje.

Zetev pšenice se je te dni začela; žanjice niso nič kaj zadovoljne pri delu, ker je pšenica preveč poležana. Če bodo pa gospodarji zadovoljni, bomo videli pri mlačvi in o tem poročali.

Cerklje ob Krki

Mlekarica sadruga, ki nima potrebnih in primernih prostorov, je na obnem zboru zadnje nedelje sklenila, da si postavi lastno poslopje. Prav te dni se vrše pogajanja za nakup potrebne stavbene parcele. Člani pa so obljubili vse potrebne vožnje in delo pri zidanju narediti brezplačno. Tako in pa s pomočjo našega g. poslanca Sušnika, ki se z nami vred trudi, d. dobimo čemprej potrebne prostore, upamo priti pod lastno streho. Edini dohodek, ki ga ljudje imajo, je sedaj mlekarica. — Vino imamo, pa ga prodati ne moremo.

Oddelek finančne kontrole Krška vas kamor je doslej spadala cela naša občina, je bil s 15. julijem ukinjen. Sedaj pripadamo pod oddelek Kostanjevica.

Prilika. Trgovca Ivanuš, ki odide z oktobrom v Krško, kjer prevzame tudi glavno zalogo tobaka, dobi naslednika v osebi nekega bivšega bančnega uradnika iz Zagreba. Dvoje bi v tej stvari bilo zanimivo: 1. Bančni uradnik postane trgovec; 2. iz Zagreba pride k nam v Cerklje, da tu odpre trgovino. — Ali ne morda radi gradbe kanala? Slovenski trgovci, ali bi se vam ne izločalo?

V Velikem Mraševem, kjer so pred dvema leti pričeli zidati novo podružno cerkev, se je te dni zopet pričelo z delom, ki je že dolgo časa počivalo. Ker se zida le s prispevki domače vasi in nekaterih dobrih okoličanov, je ta podjetnost gotovo hvalevredna! Razume se tudi, da jih priganja k delu verska gorečnost. (»Jutro« bi gotovo reklo, da je to znak suženjstva.) Mraševci, le naprej z zaupanjem v Boga!

Št. Jurij ob J. žel.

Povodenj. V noči od ponedeljka na torek je bil strahovit naliv. Vsi pritoki Voglajne so izstopili, preplavili dolino, uničili žitna polja in na mnogih mestih raztrgali ceste in mostove. Tudi plazovi so se utrkali na naštetih mestih. Žalosten je pogled na opustošena žitna polja, razorane ceste, zasute njive in travnike.

Proslava 50letnice gasilnega društva. Naše staro društvo proslavi ta svoj jubilej letos dne 8. avgusta v zvezi z župnim občnim zborom in blagoslovitvijo novega sušilnega stolpa. Društvo, katero je ustanovil že leta 1871 naš nepozabni dr. Gustav Ipavc, je po staresti drugo v političnem okraju celjskem. Ves čas svojega častnega obstoja v odlični meri vrši svojo dolžnost v širokem svojem okolišču in je omejilo marsikatero nesrečo. Društveno življenje v našem trgu je jako živahno, a nobeno društvo ne uživa tako vsestranske simpatije kot gasilsko, ker ima vzvišeno geslo »pomagati povsod in ne vprašati kdo kliče!« Opozarjamo na to redko slavlje in vabimo vse prijatelje gasilstva in človekoljubja sploh, da se našega slavlja udeležijo. Naše gospe in gospodične brez razlike strank, so že pridno na delu, da pripravijo vse potrebno za šotore, v katerih bodo nudile dragim gostom okrepčila. Srečolov bo izredno bogat, kakor ga Št. Jurij že dolgo ni imel. Veselični prostor je jako prikladen. Vsa društva prosimo, da se ozirajo na našo prireditev in prosimo za obilen obisk. Posebno prosim gospodo iz Celja, da na dan 8. avgusta poleti v prijazen trg Št. Jurij. Za to slavnost je dovoljena polovična vožnja.

Slovenska krajina

Potok Dobel je vsled neprestanega deževja že dvakrat preplaval bregove, tako da je prišla voda v občino Krog, kjer je stala na cesti do 30 cm visoko. V občini ni naredila ravno velike škode, toliko večjo pa na polju. Mnogo zemlje je še sedaj pod vodo. V mnogih krajih o krompirju že niti sledu ni. Koruza postaja rumena. Vse začenja gniti. Tukaj lije dež že drugi mesec. Par ur sije sonce, nato se pa nebo zamreži, parkrat zagradi in že se vlije dež, kakor bi lilo iz škafa. V sredo smo dobili tudi precej toče. Tukaj najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi bilo kdaj v tem času tako slabo vreme. Če bo še nekaj časa deževalo, bo naše ljudstvo letos stradalo.

Primorsko

Udeleženci sokolskega zleta v Pragi so se vrnili na Primorsko. Značilno je, da je italijanska policija vsem onim (tudi ženskam), ki so se vrnili preko Podbrda, pobrala potne liste. Preko Rakeka so se zletniki vrnili nemoteno.

Kitajski kolači na Primorskem. Na Vojškem pri Gorici, ki so ga Italijani prekrstili v Starogorske vile (Ville Montevecchio), se je pripetil na dan domače veselice tale dogodek: Kakor vselej na dan prireditve, ki privabijo v vas veliko občinstva, fantov in deklet, mamic in malčkov, tako so tudi preteklo nedeljo pripeljale gorške kolačarke na Vojško veliko kolačev. Dasi je Gorica še ohranila slovenski značaj, je verjetno, da je bilo med njimi mnogo Italijank, oziroma Furlank. Kljub temu je gotovo, da so bili kolači slovenski, ker so nosili prav sladke iz sladkorja vliete napise: »Srček«, »Ljubček«, »Poljubček«. Res same srčkane stvari. To je ugotovil tudi prvaški brigadir, ki se je približal kolačarkam. Tedaj mu je šinila v glavo izvrstna misel. V Italiji se vrši danes »bitka za nacionalno produkcijo«, treba je dati tudi kolačem, nacionalni pečat! »Da mi ne prinesete na trg več kolačev s slovenskimi napismi!« je zarohnel na kolačarke. »Gospod, še tako malo prodamo.« »Ne trpim ugovorjanja; napisu so lahko francoski, angleški, magari kitajski, samo slovenski ne!« — To se je zgodilo dne 11. julija 1926. po Kr. v Ville Montevecchio, Italija.

Nehvaležnost plačilo sveta. Državni pravdnik cavaliere Guido Ruggeri je premeščen iz Gorice v Veletri (malo mestece v rimski pokrajini). G. Ruggeri je znan že širši javnosti po znanih procesih proti »Goriški straži«. V svojih govorih proti uredniku »Goriške Stra-

že« je bil naravnost histerično strupen. In vendar bo moral zapustiti sv. Gorico. — G. Ruggeri je živel nekaj let v Dalmaciji pod Avstrijo, a se je preselil v Rim, ker so mu kot hudemu nacionalistu postala dalmatinska tla prevročna.

Grehu primerna kazen. Kako postopajo karabinerji, ki so na deželi absolutni gospodarji, z našimi kmeti, je predobro znano. Sikaničanja, združenega z zgubo časa in potratu denarja, noče biti konec, ampak se še vedno bolj stopnjuje. Prebivalstvo seveda ne more primerno reagirati, ker se ne more nikamor pritožiti in ima pred oblastmi vedno karabiner prav. Velikokrat se zgodi, da pridejo karabinerji sami v zadrego (zadnji proces v Sežani), včasih pa sledi grehu takoj kazen. — V vas P. na Goriškem, v svoj rojstni kraj se je vrnila iz Aleksandrije gospa s svojim sinčkom. Imela je s seboj veliko priljage in marsikaj dobrega. Karabinerju, ki je stražil na postaji, so se zdeli velikanski kovčegi sumljivi. Pregledal jih je vse po vrsti in v enem je iztaknil več malih zavojev čaja. Zahteval je od gospe dovoljenje za uvoz čaja. Gospa je ztrdila, da je dovoljenje imela, a da ga je vrgla v stran, ko je bilo blago pravilno zacarinjeno. Toda karabiner se ni zadovoljil s tem pojasnilom in pozval gospo naj mu sledi na karabinersko postajo. Gospa je bila v mučnem položaju. Dolgo se je obotavljala... Končno pa je pokazala ne daleč vsrčan na kos papirja, s katerim je ravno prej označila otroka. To je bilo dovoljenje. Karabiner se ni hotel verjeti in je rumeno dovoljenje pobral in preštudiral...

Solitev Primorcev v Banjaluko. Gospodarske razmere na Primorskem so žalostne. Še pred italijansko okupacijo ni mogla dežela rediti svojih sinov, ki so odhajali v svet. A tedaj niso šli daleč: odprti so jim bili državni uradi, pošta, železnica, tramvaj in tovarne v Trstu, Trzinu in drugih mestih. Danes tu ni mesta več zanje. Dežela pa je še bolj udarjena ko kdaj prej; v vinom v Italiji ne gre. A živeti je treba, in ker kruha ni doma, je treba za njim. Primorci so se pričeli izseljevati v taki meri, da bo izseljevanje utegnilo imeti težke posledice za njihov narodni obstoj. Iz vasi z 2.500 prebivalci, ki pred vojno sploh ni poznala izseljevanja, se je v enem samem letu izselilo 90 ljudi! Izseljevanje v takem obsegu postane še toliko bolj nevarno tedaj, ako je slepo in neorganizirano. O tem se je mnogo Primorcev prepričalo na lastni koži. — Naj omenimo danes samo tiste, ki so šli za srečo v Banjaluko. To so večinoma Vipavci, ki so se nameravali naseliti v banjalučki okolici in si s kmetovanjem služiti vsakdanji kruh. Par ljudi si je deželo površno ogledalo; zemlja in podnebje jim je ugajalo, zapeljala jih je posebnost v primeri z obširnostjo zemlje nizka cena. Vrnili so se v domovino polni upov ter razvili živahno agitacijo med sovaščani za izselitev v obljubljeno deželo. V takih gospodarskih razmerah, kakr vladajo danes na Primorskem je bil uspeh agitaciji zagotovljen. Samo iz ene vasi se je v teku nekaj mesecev izselilo pet družin. Doma so vse prodali, vinograde in tudi hiše, in si v Banjaluki nakupili zemlje; navadno je več kmetov skupaj kupilo veliko posestvo. Ker niso znali preceiniti vrednost zemlje, posebno z ozirom na njeno rodovitnost, se jim je zdela cena nizka. Upali so tudi, da bo tam uspevala trta. — A minilo ni niti leto dni in izseljenci se že vračajo na Primorsko s praznimi rokami! Prepričali so se, da so plačali zemljo predrago, da zemlja ni obrodila. Radi bi jo prepustili drugim; a kdo jo bo tako drago plačal? Ti reveži so danes brez strehe! V Banjaluki si še niso utegnili postaviti doma, na Primorskem jih nimajo več. — Tisk krščanskih socialistov na Primorskem je svaril pred nepremišljenim izseljevanjem, a beseda je malo zalegla. Koliko solza bi bilo lahko prihranjenih!

Dopisi

Vodice na Gorenjskem. Tudi pri nas so zadnje tedne neprestani nalivi, vsled katerih so preplavljeni z vodo travniki in polja. Dne 14. t. m. v sredo popoldne pa je divjal v smeri od Menšga proti Smledniku pravi vihar z močnim nalivom in točo, ki je napravil posebno veliko škodo na vodiškem in zapoškem polju. Polomil in s koreninami izruval je mnogo sadnega drevja in smrek, odkrival strehe, podiral kozoce. Še tisto žito, kar ga je stalo, je vrgel in prav potepal v tla. Žito, ki je v vodni mokroti, ne zori, ko bi moralo biti že požeto; krompir pričenja gniti. Obeta se skrajno slaba letina.

Sladka gora. Naša fara je skoraj vsa na la-porju, zato je tudi tu letos in lansko leto naredilo plazovje veliko škodo. Na nekem mestu grozi nov plaz. In prav gotovo bo potegnil. Zdaj bi se lahko ustavil z malimi stroški, z 1400 Din bi se dal spočitati del prav lahko urediti. Ako se obrnemo na oblast, bo ta zahtevala že vsaj 1000 Din za komisijske stroške, in potem bi še dolgo ne prišla

podpora, bržčas pa sploh ne. V nevarnosti pa sta dva vinograde, v kojih lahko zraste do 35 polov-njakov vina, in v nevarnosti je tudi zidana hiša, tako da je lahko prvo leto škoda pol milijona kron. Tu je nujno potrebna pomoč. A kje naj jo iščemo? Glas vpijočega v puščavi...

Iljansko gledališče

Gostovanje članov belgrajske drame. Danes zvečer gostujejo v našem dramskem gledališču člani belgrajskega Narodnega gledališča in sicer v igri »Jutro, dan, noč.« Drama je izvrstno nastudirana ter jo izvajata dva prvaka belgrajske drame. Kjerkoli so še gostovali in to prav posebno v Mariboru so odnesli absoluten uspeh. Igra je moštarsko nastudirana in jo igrajo brez suflerja. Občinstvo opozarjamo na to le enkratno gostovanje. Predprodaja pri dnevni blagajni v operi, cone dramske. Začetek ob 8. zvečer.

Knjige in revije

Spevoigra »Vaška kric« — spisal A. Mehle — izide gotovo do začetka sezone na naših odrih. Ta kratki po pošljemo vsem naročnikom, ki naj blagovolijo potrditi. — P. Engo, predsednik društva Vič. »Naš dom«, list za ljudsko prosveto, julij 1926. Vsebinska: Našega kmeta veliki dan; Nova mladina (Matevž Niska); Fran Trtnik: Delo na polju (slika); Vihar (Ksaver Meško); Dve grlici (Dr. Ivan Dornik); Za slovensko ljudsko umetnost (Urednik); V julijem solcu (Višavski); Zakon treh (Jože Slabej); Samo eno? (Savinka); Tatje (M. Kresli); S pisanih polj; Lepa knjiga. — »Naš Dom« izhaja vsakega 15. v mesecu, naročnina znaša 20 Din letno. Naroča se pri upravi v Mariboru, Aleksandrova c. 6 I.

Orel

Vrhniska orliška srenja ima v nedeljo 18. julija svojo javno prireditev na Vrhniki. Poleg te lovaladbe je na sporedu tabor in prosta zabava z bogatimi srečolovom. Prireditelj je popoldanska in se vrši ob vsakem vremenu. Dovoljena je polovična vožnja, treba pa je dati na vsipni postaji listek žigosati z mokrim žigom. Na prireditvenem prostoru bomo oddajali potrdila o udeležbi, ki stane le 1 Din. K naši prireditvi vabimo vsakogar, ki količkar utegne. Na svidenje v našem lepem kraju! Prireditveni odbor.

Naznanila

Slov. tesarsko in zidarsko društvo poziva svoje člane na širo obdoro sejo, ki se vrši v nedeljo, 18. julija ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Turka, Streliška ulica. Udeležba dolžnost! Po seji se poravnava tudi članarina. Odbor.

Zadruga mizarskih mojstrov v Ljubljani poziva svoje člane na obrtno zborovanje, katero priredi Mizarica zadruga v St. Vidu nad Ljubljano 18. t. m. ob 8. uri dopoldne v risalnici obrtno šole istotam. Načelnstvo.

Sport

JUNIORSKE TEKME ZA PREHODNI POKAL SK ILIRIJE.

Z ozirom na današnjo tekmo Hermes: Zeljeznicaški SK (Zagreb) se vrši za danes določena juniorska tekma med Ilirijo in Slavijo že ob 16.45 (ne ob 18.30) kot predigra tekmi z Zeljeznicačarji. Jutri, v nedeljo dopoldne se vrši ob 9. uri juniorska pokalna tekma Olimp: Panonija, ob 10.30 pa Reka: Olimpija. — Ostale tri tekme 1. kola se vrše 24. in 25. t. m., ker je igrišče Ilirije jutri zaseno. — Medklubski odbor opozarja s tem sodelujoče klube vnovič na določila razpisa (glej »Slov. Sport«, št. 171), zlasti, da se morajo igralci glede starosti pred tekmo izkazati s krstnim listom ali žolskim spričevalom ter da mora vsako moštvo nastopiti v enotnem dresu. Pravo nastopa imajo letos igralci rojeni v letu 1908 in več. — M. O.

GOSTOVANJE SK ŽELEZNICARJA IZ ZAGREBA.

Kakor smo že poročali, gostuje SK Železnicačar dne 17. in 18. t. m. v Ljubljani in sicer se vrši tekma 17. t. m. proti ZSK Hermesu na igrišču SK Ilirije ob 18.15. 18. t. m. pa nastopi proti Zagrebčanom reprezentanca Ljubljane ob 17. uri na igrišču ASK Primorja.

NURMI—Wide.

Spet sta se udarila ta dva velika nasprotnika, to pot v Stockholmu, v domovini Widejevi. Zadnjič smo brali, da Wideja noga boli in da je boja ne bo nič. Pa menda ni bilo tako hudo in je vendarle nastopil. Wide ima to veliko smolo, da živi v istem času kot Nurmi. To se je videlo leta 1923, ko sta se prvič kosala v velikem boju in je moral Wide priznati, da je Nurmi boljši. Drugo leto, na olimpijadi v Parizu, sta boj nadaljevala, in je spet Nurmi zmagal. Lani je doživel Wide to veselje, da je zboljšal Nurmičev rekord na 3000 m od 8:27.8 na 8:27.3, a ne na tekmi. Letos je, kakor vemo, Nurmi ta rekord spet sam zboljšal, skoraj za dve sekundi, na 8:25.4. V Stockholmu sta tekmovala na angleško miljo, 1600 m. Rekord na to razdaljo ima od leta 1923 Nurmi, 4:10.4. Sedaj je tekkel Nurmi miljo v sijajnem času 4:11.9, dočim je porabil Wide 4:13.7; tudi ta čas je izredno dober, zlasti če ga primerjamo s časom pri drugih tekmah. Primerjaj jutrajšnji »Sportni tedne«. Widejev najboljši sedanj čas za miljo je 4:13.1. Za 1500 m je najboljši Nurmičev čas 3:52.6, Widejev 3:54.2; v Stockholmu jih je tekkel Nurmi v 3:53.1, Wide v 3:55.7. Za trikrat miljo je porabil Nurmi 3:06.6, Wide 3:07.5. To sta tekača!

ŠTEVILO AVTOMOBILOV.

Lansko leto je bil 1 avto na vsakih 5 prebivalcev v severoameriških Zedinjenih državah, v Angliji na 56, v Franciji na 68, v Nemčiji na 272, v Italiji na 400, na Poljskem na 2126, v Sloveniji pa na vsakih 800.

Dr. M. Slavič, univ. prof. v Ljubljani.

Ešče Matošić.

Gosp. Ioe Matošić še (prekmurski ešče) ne neha trditi, da so Slovenci Krajinci Hrva. Nadaljevanje njegovega članka v »Obzoru« je prinesel »Jutarnji list« v Zagrebu dne 15. t. m. Opozoriti moram zopet, da se s svojim dokazovanjem bje po zobeh. Ljubljanski vodilni dnevniki so soglasno odklonili njegovo trditev, da bi bil prekmurski jezik hrvatski jezik že iz tega vzroka, ker bi po Matošićevi logiki morali medmurski, zagorski, sploh kajkavski jezik smatrati za slovenski jezik in meje Slovenije raztegniti do Zagreba.

V »Jutarnjem listu« hoče s pomočjo statistike dokazati, da so v Slov. Krajini Hrva. To se mu je grozno ponesrečilo; povrh pa je izrekel hudo obdolžitev, na katero mora statistični urad odgovoriti, da je namreč uradna slovenska statistika — no, recimo, nezanesljiva. Piše namreč: »Madžarska statistika od 1890 veli, da je u. Dolnji Lendavi bilo 1575 Madžarov, 272 Hrvatov, 67 Slovencev (in nekaj drugih narodnosti); a godine 1921 slovenska (»Jutarnji list« razprto tiska) statistika veli, da ima 1848 Slovencev, 553 Madžarov, 455 Srbo-Hrvatov (in nekaj drugih narodnosti). Kako se vidi Slovenci u svojoj statistici sve Prekomurce proglasili — Slovencima, dok je njih po madžarskoj statistici bilo 67, a poznato je, da je madžarska statistika proglasila Madžarima sve Hrvate, koji su uz svoj materinski jezik govorili i — madžarski.«

Koliko neresnic! Ni res, da je slovenska statistika l. 1921 našla 1848 Slovencev in le 553 Madžarov, ampak res je, da je našla le 848 Slovencev in 1533 Madžarov. Gospod Matošić je torej primaknil Slovincem samo 1000 (reci en tisoč) ljudi, Madžarom pa snedel kar 980 duš. Raditega je seveda mogoče »očividno« genialni sklep: »Kako se vidi Slovenci su u svojoj statistici sve Prekomurce proglasili — Slovencima« (!).

Statistika Dolnje Lendave v zadnjih 40 letih (prve tri so delali Madžari, zadnje 1921 pa Slovenci) kaže tole sliko (brez narodnih drobcev):

Leta	Madžarov	Nemcev	Srb.	in Hrv.	Slovincev
1880	1315	104	53		322
1890	1575	74	272		67
1910	2375	19	51		283
1921	1533	67	455		848

Da so Slovenci pravično šteli, se vidi zlasti iz slučaja z Nemci. Po madžarski statistiki bi morali Nemci leta 1921 že izginiti, ker so izgubili vsake 10 let po 30 duš. Slovenci pa so jih našli še celo 67! Leta 1921 so izgubili Madžari prirastek, ker je odšlo vse uradništvo, učiteljstvo, orožništvo, več privatnih družin, in ker so se Slovenci in Hrvati smeli priznati za to, kar so. Prirastek Slovencev je umeven tudi radi tega, ker je prišlo slovensko uradništvo, učiteljstvo, orožništvo; v prirastku Srbov in Hrvatov je veliko število vojaštva. Kako drzna je torej trditev, da so Slovenci našli leta 1921 premalo Hrvatov, in da bi leta 1921 moralo biti samo 67 Slovencev (dok je njih po madžarskoj statistici bilo 67), ker so jih Madžari leta 1890 toliko našli. Saj so vendar Madžari že leta 1880 našli 322 Slovencev in leta 1910 še vedno kakih 283! Kje ima gosp. Matošić dokaz za to, da so Madžari šteli samo Hrvate, ki so znali madžarski, za Madžare, Slovencev pa ne? Ne, Slovencev mora biti po Matošiću za vse večne čase in naprej samo 67! — V Slovenski Krajini so po Matošiću sami Hrvati, toda 67 prebivalcev, vsaj u Dolnji Lendavi, sme biti Slovencev, ne eden več, ne eden manj!

S temi 67 Slovenci pa je gosp. Ioe Matošić podrli v prah celo svojo teorijo o hrvatski Slovenske Krajine. Kakor so namreč Madžari našli u Dolnji Lendavi enkrat 67 Slovencev, tako so šteli po celi Slovenski Krajini Slovence posebej in Hrvate posebej. Dobro so torej ločili med enim in drugim, in budimpeštanski slavisti, kakor profesor Asboth, vendar niso bebeci, da bi ne vedeli, kaj je Slovenec in kaj je Hrvat. Madžari so torej našli v Slovenski Krajini po madžarski statistiki, ki se je predložila mirovni konferenci v Parizu, 1890. leta 67.952 Slovencev ali Vendov, kakor jih tudi v statistiki imenujejo, in 789 Hrvatov, 1910. leta pa 72.287 Slovencev (nekaj drobcev odpade na cigane, ker so l. 1910 Madžari Slovence s temi vred šteli, dočim so imeli Hrvati s Srbi vedno posebno rubriko) ter 165 Hrvatov in 7 Srbov. Slovenci pa so našli 31. januarja 1921. leta v jugoslovanski Slovenski Krajini (torej brez rabških Slovencev) 92.416 prebivalcev in sicer: 74.447 Slovencev, 14.435 Madžarov, 2081 Nemcev, 763 Srbohrvatov, 65 drugih Slovanov, 42 Arnavtov, 24 Italijanov, 5 Romunov in 554 drugih narodnosti; po verzopovedi: 66.414 rimskih katoličanov, 24.754 evangeličanov, 642 izraelitov, 447 pravoslavnikov, 142 muslimanov, 11 grških katoličanov, 1 druge veroizpovedi in 5 brezvercev. Arnavti, pravoslavni in muslimani gotovo niso avtohtoni Prekmurci, iz česar sledi, da so to vojaki v prekmurskih garnizijah. Če odštejemo 447 pravoslavnikov in 142 muslimanov t. j. skupaj 589 od zgornjega števila Srbohrvatov 763, ostane v Slovenski Krajini samo 174 Hrvatov.

Gosp. Matošić dalje ponavlja neresnico, da so Hrvati osvobodili Slovensko Krajino: »Koji je među prvim Hrvatima sa kapetanom Jurišićem došao u Prekmurje, da ga puškom oslobodi od madžarskih horda...« »Hrvati su kao i za vrijeme Jelačića jaki na oružju, a kad dode djelo rada, onda iz nehaja valja prepustiti stvar drugima.« Kar se Prekmurja tiče, je tu zopet sama neresnica. Gosp. Jurišiću je storil slabo uslugo, ker moram ponovno izzvan konstatirati, da je Jurišićev vpad več škodoval ko koristil. Ta vpad je bil nepremišljen, nepraviljen; nezasičen, lahko odbit. On ni nikogar »puškom oslobodil«; saj se takrat v Prekmurju ni nihče v bran postavil; po žrtvah v Murski Soboti so drugi bežali iz Prekmurja, pri belinskem županu so si izposodili voz in konje, da so jo hitreje popihali v Medjimurje nazaj. Kje je tu »Jelačić jak na oružju«? — Dne 4. maja 1919 mi je v Parizu tudi znani pisatelj S. Watson (Scotus Viator), ki sem ga hotel pridobiti, da bi pisal v naš prilog o Prekmurju, to očital, da so Madžari obdržali Prekmurje v svoji oblasti. Jurišićeva nesreča nam je torej samo škodovala, in Slovenci, častnik Godina, Božidar Sever in drugi, ki so prišli radi tega pred madžarske puške za katoliško cerkvi v Murski Soboti, potem pa še k sreči neustreljeni v madžarske ječe, in Prekmurci, ki so morali iti kot begunci od doma, mu niso za to hvaležni. Jurišić je zasedel samo 30 km dolgo cesto od Dolnje Lendave do Murske Sobotice, potem pa sedel v Murski Soboti, dokler ni prišel s prestreljeno roko v sobotsko bolnišnico. Slovenec general Majster pa je imel narč, da s pomočjo prekmurskih fantov-vojačkov iz vojne, ki so se zbirali okoli njega, zasede celo Slovensko Krajino do Rabe. Za Sv. Gothard je imel že pripravljenega slovenskega gerenta-domačina. Celo drugačna bi bila naša pozicija, če bi imeli Prekmurje zasedeno do Rabe! Nesrečen Jurišićev vpad je preprečil vsak nadaljnji poskus. Prekmurje je bilo »oslobojeno« ne »puškom«, ampak z nedolžnim papirjem, na katerega je dal Clemenceau, predsednik mirovne konference, po uspešnem prizadevanju slovenskega dela jugoslovanske delegacije napisati dekret za jugos. Prekmurje in sicer 1. avgusta 1919, ki ga gosp. Matošić lahko čita v izvorniku v moji slovenski knjigi »Prekmurje«, na strani 67!

Sploh pa se je treba resno vprašati, kaj vtika gosp. Matošić svoje prste v narodnostne razmere Slovenske Krajine? »Roke proč!« od slovenskega Prekmurja! Pač pa bi bilo želeto, da bi se gosp. Ioe Matošić brigal za resnično hrvatsko Prekomurje, t. j. za kraje dalje naprej od Slovenske Krajine na levem bregu Mure, južno od Velike Kanize ter za hrvatsko Prekodravje od izliva Mure v Dravo pri Legradu do Baranje. Te hrvatske kraje smo žal izgubili, po Matošiću i »puškom«, i na mirovni konferenci in pri razmejitveni komisiji v Veliki Kanizi. Ali bi se za to izgubo gosp. Matošić rad kompenziral s slovenskim Prekmurjem?

Tam v hrvatskem Prekodravju je kraj Šurd, kjer je župnikoval Stefan Küzmich med priseljenimi prekmurskimi Slovenci. Te nekaj časa slovenske naselbine so zdaj madžarske, nihče več ne zna slovenski; le slovenska ime na in slovenske šege in navade še pričajo o nekdanjem prekmurskem slovenstvu. Tam blizu je tudi izoliran slovenski narodnostni otok vas Taranj, ki sem jo v Cvijičevu etnografsko karto v Parizu zaznamoval še kot slovinci, in kakšna nevarnost preti taranjskim vensko.

Za te Hrvate naj se briga gosp. Ioe Matošić, da ne bodo izginiti kakor šurdski Slovenci, in kakršna nevarnost preti taranjskim Slovincem! Hic Rhodus, hic salta!

V 28 dneh okoli sveta.

New York, 16. julija. Edward S. Evans in Linton Wells sta dospela 14. t. m. ob 16. uri v New York, katerega sta zapustila 16. junija ob 12. uri 30 minut. Za svojo pot sta torej rabila 28 dni, 14 ur in 30 minut in s tem prekosila rekord I. H. Mearsa, ki je l. 1913 rabil 35 dni.

Oba newyorška časnikarja Evans in Wells sta poskus prekoračiti rekord hitrosti potovanja okoli sveta zmagovito končala. Prišla sta hitreje od Mearsa okoli teden dni. Z brzoparnikom sta prevozila 13.000 km, 12.000 km z aeroplanom in 6500 km z železnico in avtomobilom.

Triumfalen sprejem Amundsena.

Oslo, Polarni ekspediciji so priredili triumfalen sprejem. V pristanišču so pričakovali Amundsena tisočere množice. Amundsena je pozdravil načelnik Norder. Takoj po sprejemu so se člani ekspedicije peljali v grad h kralju. Sprejeli so jih kralj, kraljica in prestolonaslednik. Po vsej poti v grad in iz grada v Grand Hotel so pozdravljale ekspedicijo navdušene ljudske množice in obsipavale polarne junake s cvetjem. Amundsen se je ginjen zahvaljeval.

POPLAVE NA KOROŠKEM.

Celovec, 16. julija (Izv.) Vsa Labudska dolina je preplavljena. Labud je na več krajih prestopila bregove in odnesla en most. Preplavila je vsa polja in travnike. Nesreča je zlasti oškodovala št. Andraž in Sv. Štefan.

Zdravstvo

Temeljni problem o preiskavanju bolezni raka.

Po članku dr. J. za zborovanje avstrijskega društva za preiskavanje in pobijanje raka priredil dr. Ch....a.

Čim se obravnava ta žalostni odlomek iz zgodovine trpljenja človeštva, se pojavljajo težke slutnje o hiranju narodov. Na srečo se vedno bolj in bolj utrjuje mnenje, da je koristnejše znanstveno in objektivno razglabljanje teh problemov, kakor pa v strahu pred njihovimi posledicami zapirati oči. Da se prepreči strašna pustošenja na narodnem zdravju s strani te bolezni, treba je isto obravnava smoteno in kar z največjo energijo; kajti spoznanje vzrokov nastopanja raka in novotvorb nam še vedno daje v roke orožje, ki nam omogočuje uspešen boj.

V Evropi umre po Reichmannovi statistiki letno ca. 300.000 oseb na raku. Po poročanju se lahko preračuna iz tega števila odstotek smrtnih slučajev na našo kraljevino. V pogledu pobijanja raka se žalibog pri nas še ni ukrenilo nič posebnega. V to svrhu nimamo ne privatnih društev, ne javnih institutov. Začetna statistika, ki naj bi podala sliko o naših razmerah, se na žalost vsled pomanjkanja podatkov nekaterih zavodov še ne more zaključiti, kaže pa že sedaj, da je treba tudi na tem polju čim več opreznosti in resnega strokovnega dela. Ameriška statistika navaja, da odpade na 10 smrtnih slučajev preko 40 let starih oseb po en slučaj, ki umre na raku, v Holandski pa že celo na 7. Razmere so danes take, da smrtni slučaj za rakom jedva zaostajajo za tuberkulozo. Posebno izjemo tvori Anglija, ki je vsled zboljšanja splošnih socialno-gospodarskih razmer, t. j. prehrane, stanovanjskih razmer itd., kakor tudi vsled specifičnega zdravljenja tuberkuloze, v zadnjih letih v taki meri znižala umrljivost za tuberkulozo, da jo rak nadkriljuje.

Maliginiteta, ki je lastna posameznim oblikam raka v različni meri, je povsem povzročena vsled težnje po neomejeni rasti, vsled prodiranja novotvornih celic v sosedne tkanine, radi razpadanja novotvorb in vsled raznašanja novotvornih klic v druge organe. Rak se ne pojavlja samo pri človeku, temveč tudi pri živalih in rastlinah. Umetno povzročanje raka pri živalih igra pri preiskavah veliko vlogo. Striktno je dokazal Johannes Fibinger leta 1913, da se zamore za umetno infekcijo gotovih črvov v želodcu podgane povzročiti raka. Enako pozornost je leta 1918 vzbudil posrečen eksperiment povzročiti raka pri beli miši potom ponavljajočega mazanja s terom.

Do danes se je že posrečilo z uporabo popolnoma različnih kemičnih substanc, s fizikalnimi poškodbami, n. pr. z rentgenovimi žarki itd. povzročiti pri živalih raka. Eksperimentalna preiskava novotvorb nam dovoljuje, da se prepričamo, da povzroča raka mnogo različnih faktorjev; vendar pa pušča zadnji vzrok za nastajanje raka nepojasnen, kaže nam pa za mnoge teorije o nastajanju raka pravo razumevanje. Tako se je smatralo, in še danes izgleda, da endemije raka podpirajo teorijo, da so paraziti povzročitelji istega. Cohnheim je vpostavil embriogenetsko teorijo, da vsled neznanih vzrokov nastopijo motnje v normalnem razporedu stanic v organizmu, in ta krivi razpored daje osnovo za razvitek raka; Ribbert pa je smatral, da ležijo vzroki raka v izločenju epitelnih celic iz njihovih fizioloških vezi tekom življenjske dobe. Teorije draženja so se lahko opirale na dejstvo, da dražljaji vsled kroničnega vnetja lahko povzročijo tudi raka. Tchiersch je videl vzrok v senilni degeneraciji organizma; najnovejša teorije pa slone na motenju notranje sekrecije, predvsem v zvezi s spolnimi žlezami, kar bi pojasnjevalo dispozicijo za raka pri starih ljudeh.

Nikakor se ne sme podcenjevati dejstva, da tudi podedovanje igra veliko vlogo. Po najnovejših domnevah nastopa rak, če je organizem ob lokalni, časovni in osebni dispoziciji dalje časa izpostavljen poljubnim škodljivim, bodisi notranjim ali zunanjam faktorjem, ki ovirajo normalno rast. Rak v svoji obliki nam torej kaže težke motnje, ki nastopajo v organizmu. Šele ugotovitev, odkod izvirajo te motnje, bo mogočilo točno pojasniti nastopanje raka in eventuelno njegovo preprečitev.

V zadnjih letih poskuša profesor Freund razvzpljati ta problem s študijem biokemije novotvornih celic. Interesantno dejstvo, da se v celicah novotvorb bolnega značaja in v krvi na raku bolnih oseb nahajajo pomnoženi ali abnormalni fermenti, je krvno diagnostiko o raku znatno obogatilo. Upravičeno pričakujemo, da nam sčasoma biokemija razjasni, če in kako je možno s kemičnimi sredstvi (kemoterapija) uspešno vplivati na raka.

Ako opazujemo neumorna prizadevanja, najti uspešna sredstva proti tej strašni bolezni, moramo izrecno poudariti, da je najvzvišenejša in največji uspeh obetujoča metoda odstranitvi mehaničnim putem izrastke raka. Seveda mora biti taka operacija čim zgodnejša, t. j. takoj v začetku nastopanja raka, omogočena po zgodnji diagnozi.

Opetovano se je že opozarjalo na važnost čimprejše ugotovitve raka, treba je pa tudi paziti, da se ne zamudi nobena prilika se-

znatiti lajke s početnimi znaki raka, kar so storile že skoro vse kulturne države, po čiasopisu in javnih predavanjih, poudarjajoč tudi v tej obliki veliko važnost ljudske higijene. V Ameriki organizirajo tako zvane zdravstvene tedne v svrhu preiskovanja navidez zdravih ljudi, kar je z ozirom na zgodnje spoznanje raka privedlo do izrednih rezultatov. Kot dopolnilo kirurškega zdravljenja v večjem obsegu pridejo v poštev roentgenovi žarki in radio žarki, katerim je moderna tehnika omogočila neverjetne uspehe.

Vsa stremeljenja zdravnikov so torej osredotočena na čimprejšnjo diagnozo raka. V služaju, da se v celoti potrdijo trditve nekega nemškega raziskovalca, ki je na zadnjem kongresu za interno medicino izjavil, da se mu je posrečilo iz nekoliko kapljic krvi zanesljivo ugotoviti, če se nahaja v telesu zalega raka, še nikakor ni izpolnjen zadnji ideal našega prizadevanja, namreč obvarovanje pred rakom, podana pa je možnost s pravočasno operacijo ozdraviti človeka, kateremu preti bolešno hiranje.

Pred spremembo španske diktature.

Kar je bilo doslej le predmet pritajenih razgovorov, je prišlo sedaj tudi v vladi do resnega razmotrivanja. Primo de Rivera čuti, da diktatura v sedanji obliki brez vsakega ljudskega zastopstva ne bo obstala. Hoče pa diktator za vsako ceno preprečiti, da bi v ljudsko zastopstvo prišle politične osebnosti prejšnjih parlamentarnih strank, ker čuti, da bi bilo tedaj konec njegove oblasti. O velikem govoru pred zbranimi zastopniki Union Patriotica je Primo de Rivera objavil, da misli vsvariti reprezentativno zbornico, ki bi sicer ne imela nikakih funkcij zakonodajnega zbora, pa bi zastopala vse stanovne v državi in bi bila posvetovalen organ in podpora vlade. Pripravljalna dela za novo zbornico so že zelo dozorela in v nekaterih mesecih bo mogoče načrt udejestiti.

Iz diktatorjevih izjavanj je mogoče posneti, da bodo v novo zbornico prišli predvsem zastopniki imenovane Union Patriotica, trgovskih in gospodarskih društev, stanovskih korporacij in mestnih občin. Vlada ne bo izdala nobenih zakonov, o katerih ne bi zbornica poprej povedala svoje mnenje.

Vendar bo vlada tudi v bodoče odgovorna samo kralju. Zbornica ne bo imela nikakega vpliva na sestavo vlade in ne bo mogla izražati zaupanja oz. nezaupanja napram kabinetu. Vendar bo zbornica ventil za javnost in špansko ljudstvo se bo zopet zbudilo k javnemu udeleževanju, ki je med tremi leti diktature popolnoma počivalo.

Kako brezbržna je postala španska javnost za vsa politična vprašanja, kaže že dejstvo, da diktatorjeva napoved ni vzbudila prav nikakega zanimanja. Ljudstvo si zbornice in zastopstva prav nič ne želi in se v očigled volitev ne razburja. Le športne in zabavne prireditve ga zanimajo.

Vprašanje je torej, ali se bo diktatorju posrečilo novo zbornico brez kakih incidentov poklicati v življenje. Trenotno je diktatorjeva pozicija zelo močna. On je zmagovallec v Maroku. Posrečilo se mu je, da je spravil proračun v ravnovesje in utrdil mednarodno pozicijo Španije. Ni torej zadrega, ki sili k izpremembi vrhovne uprave, ampak le prepričanje, da je diktatura v sedanji obliki izpolnila svojo nalogo in napredek zahteva nekaj novega.

Kdo je Londrev?

Belgrajska »Politika« prinaša sliko Londreva, bolgarskega komita, o katerem trdi, da je umoril novinarja Hadži Popoviča. »Politika« podaja njegov življenjepis: Poleg mnogobrojnih umorov je Londrev tudi vojni zločinec, ki ga je naša država že zasledovala. Dne 6. aprila 1920 je bil obsojen v Bitolju na smrt, za drugih pet zločinov po 20 let, za nadaljnjih šest po pet let robije, pa ker robija ne more trajati več kot 20 let, je bil skupno obsojen na 20 let robije, katera kaznen pa je odpadla radi smrtne kazni. Bilo je 26 obtožencev za 20 dejanj, a Londrev je pobegnil. V začetku tega leta se je Londrev pojavil v ministrstvu za notranje zadeve, kjer mu je bilo, kot trdi »Politika«, vse odpuščeno. V politični službi je dobil celo odklovanje »za vjernost i udanost«. — Kjer je korupcija, tam je res vse mogoče!

NEVIHTA V PRAGI.

Praga, 16. julija (Izv.) Današnji dan je bil najbolj vroč v letošnjem poletju. Termometer je kazal v senci 40, na soncu pa 48 stopinj. Popoldne je nastopila huda nevihta. Voda je vdrla v podzemeljska stanovanja in povzročila mnogo škode.

NEMIRI V KALKUTI.

Kalkuta, 15. julija. (Izv.) Včeraj je prišlo v severnem delu mesta zopet do spopada med Hindusi in Mohamedanci. Hindusi so nosili svoje malike v procesiji po mestu. Mohamedanci so procesijo obmetavali s kamenjem. Vnel se je pretep, v katerega je posegla policija. Vsled velikega navala je policija rabila orožje. Med spopadom je bila ena oseba ubita in 40 težko ranjenih.

Gospodarstvo

Zadolževanje na kmetih v Sloveniji.

V 7/8. številki »Socialne misli« je napisal vladni tajnik dr. Alojzij Trstenjak zanimiv članek o zadolževanju na kmetih v Sloveniji, ki obsega natančne statistične podatke o tej temi.

Da seznanimo tudi širšo javnost s temi zanimivimi podatki, podajamo v naslednjem izvleček iz te študije.

Med vojno in v prvih povojnih letih so si naši kmetje precej pomagali in se kolikor toliko rešili dolgov, ker so ob inflaciji, ki je povzročila padanje vrednosti denarja, dosegli za svoje pridelke ugodne cene, kar je bil slučaj že med vojno. Toda zadnja leta se je slika izpremenila. Ljudje so v par letih zopet padli v revščino zaradi dvigovanja vrednosti denarja. Mnogo so k današnjim slabim razmeram na kmetih pripomogle tudi pretirano visoke cene, za katere so predajali za delo že ne-sposobni očetje otrokom svoja posestva ter za dalje neodložljive investicije (popravila hiš, gospod. poslopj, vzdrževanja inventarja) v gospodarstvo samo. Na enkrat se je zopet začelo zadolževanje, kar kaže »Uradni list«, iz katerega je posneta sledeča statistika.

Cela Slovenija. Leta 1918. ni bila razpisana nobena dražba; leta 1919. 15 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin je znašala 21.975 Din; leta 1920. 18 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 99.971 Din; leta 1921. 37 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 345.271 Din; leta 1922. 67 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 1.948.039 Din; leta 1923. 76 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 7.637.773 Din; leta 1924. 210 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 30.800.912 Din; leta 1925. 481 dražb, cenilna vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin 58.962.934 Din.

V letu 1925 (v oklepaju so podatki za l. 1924.) sta v okrožju deželnega sodišča v Ljubljani 102 dražbi; cenilna vrednost 18 mil. 291.410 Din (44 oz. 5.630.651 Din); v okrožju okrožnega sodišča v Celju 129 dražb, cenilna vrednost 16.986.028 Din (25, oz. 11.070.067 Din); teritorij okrožnega sodišča v Mariboru 167 (72), cenilna vrednost 19.165.849 Din (12.163.484 Din); teritorij okrožnega sodišča v Novem mestu 83 dražb (42), cenilna vrednost 4.519.647 Din (1.936.710 Din).

Izkušnja kaže, da leto torej je naraslo število dražb za 100 odstotkov, vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin se je tudi podvojila (od 30 na 59 milijonov dinarjev). Te številke kažejo, v kako težak položaj je zašlo naše kmetijstvo zaradi zgrešene gospodarske politike Belgrade. Številke naj bodo resen opomin zlasti merodajnim faktorjem naše finančne uprave, ki naj gleda na nas tudi s splošnega narodnogospodarskega stališča, ne pa samo kako bi iz nas spravila čim več davkov za Belgrad!

★

Izkušnja kaže, da leto torej je naraslo število dražb za 100 odstotkov, vrednost prezadolženih zemljišč in pritliklin se je tudi podvojila (od 30 na 59 milijonov dinarjev). Te številke kažejo, v kako težak položaj je zašlo naše kmetijstvo zaradi zgrešene gospodarske politike Belgrade. Številke naj bodo resen opomin zlasti merodajnim faktorjem naše finančne uprave, ki naj gleda na nas tudi s splošnega narodnogospodarskega stališča, ne pa samo kako bi iz nas spravila čim več davkov za Belgrad!

30.0, rezervni fond 7.7, bankovci v obtoku 5.640.3 (+ 146.5), račun začasne zamenjave 349.2, državne terjatve 52.5 (+20.4), obveznosti: po žiru 378.6, po raznih računih 118.7, skupaj 497.3 (-167.0), vrednost založenih državnih posestev 2138.3, zija 83.0 (+ 4.3), skupaj pasiva 8.798.7; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Izvozniki lesa za prodajo lesa v Din, oz. zlatih valutah. Les in živina sta naša najvažnejša izvozna predmeta, od katerih tudi živi večina našega prebivalstva. Od lanskega leta sem pa se je pojavila v izvozu lesa občutna stagnacija, ki se je letos še bolj poostila z neprestanim padanjem lire. Italija je naš najvažnejši odjemalec in zato je padanje lire povzročilo občutno škodo našemu izvozu lesa. Zato se je vršil večeraj dopolne v prostorih ljubljanskega gremija trgovcev informativni sestanek izvoznikov lesa iz Slovenije glede prodaje lesa v dinarjih, oz. v zlatih valutah. Navzoč je bil tudi zastopnik avstrijskih izvoznikov, ki so se že bavili s tem vprašanjem. Akcija naših izvoznikov lesa ima namen obvarovati našo lesno industrijo in trgovino pred še večjimi izgubami pri izvozu v Italijo in druge države. Nadalje so razpravljali o organizaciji našega izvoza lesa po ljubljanski borzi za blago in vrednote, glede česar imajo lesni trgovci in izvozniki željo, da se upoštevajo razmere in zahteve naše lesne trgovine. Zato pričakujemo, ker vidimo na obeh straneh dobro voljo, da bo akcija uspešna v korist našega celokupnega gospodarstva. Na drugi strani zopet pozivljamo merodajne faktorje v vladi in drugod, da z vso silo podpro težnje našega lesnega gospodarstva, katerega blagostanje je potrebno v korist državne blaginje in pa naše plačilne bilance, kajti glavno postavko našega izvoza tvori poleg žita in koruze les.

Nova tekstilna tovarnica v Mariboru. V Mariboru ustanavlja českoslovaški industrijalec Ivan Braun večjo tekstilno tovarnico, ki bo obsegala predilnico, tkalnico, barvalnico in apreturo ter oddelke za izdelovanje nogavic in pletenin. Podjetje bi v pričetku zaposlovalo okoli 50 delavcev, kasneje pa bi njih število naraslo na par sto.

Rudarska in toplotna produkcija Slovenije v maju 1926. (v oklepajih podatki za april 1926). Svinčena ruda: Produkcija je znašala v Litiji 36.5 tone (18), v Mežici pa 1.042 (947.5) ton. Zaposlenih je bilo: v Litiji 2 (3) uradnikov in 60 (60) delavcev; v Mežici 87 (84) uradnikov, 39 (38) paznikov in 1.133 (1.121) delavcev. — Cinkovorude so nakopali v Mežici 29 (28) ton. — Topolnice svinca v Litiji ni v maju kakor tudi v aprilu nič producirala, štela pa je 5 (5) uradnikov, 1 (1) paznika in 6 (6) delavcev. Topolnica v Zerjavju je natopila 897 (892) ton. Zaposlenih je imela 5 (5) uradnikov, 10 (10) paznikov in 193 (218) delavcev. — Cinkarna v Celju je producirala 302 (334) ton cinka. Imela je 10 (10) uradnikov, 8 (8) paznikov in 214 (216) delavcev.

Carinenje železnatih barv. Finančni minister je izdal pojasnilo, po katerem se smatra za železaste barve samo angleško rdečilo in sicer tisto, ki kuhano v solni kislini daje maksimum do vključno 15% neraztopljivih odpadkov. Nasprotno ako angleško rdečilo vsebuje nad 15% neraztopljivih ostankov v solni kislini, se smatra kot rudninska barva, ki se carini po 236 točka 2a uvoznega carinskega tarifa.

Carinska statistika. Pred par dnevi smo prejeli od generalne direkcije carin v finančnem ministrstvu statistični pregled zunanje trgovine za leto 1925. Ker je to delo za proučevanje naših gospodarskih razmer in sploh za naše gospodarstvo izredno velike važnosti, bi bilo želeli, da take statistike izidejo prej, ne pa šele v juliju mesecu. Sicer je razumljivo, da smo letos dobili lansko statistiko z zakasnitvijo, ker je bil dne 20. junija 1925. uveljavljen nov carinski tarif, ki je v marsičem izpremenil klasifikacijo blaga in zato je sestavljena statistika za vsako polletje posebej. Vendar apeliramo na generalno direkcijo carin in finančno ministrstvo, da daje javnosti čimprej na razpolago važne statistične podatke.

Za trgovce z lesom. Neka trdnjava v Dubrovniku potrebuje 20 m³ belega jesenovega lesa, nadalje 18 m³ hrastovega lesa ter 21 m³ jelovega lesa v različnih dimenzijah. Naslov dotične trdnje s podrobno navedbo dimenzij je interesantom v pisarni Zbornice na razpolago.

Sporazum v nemški industriji vžigalic. Iz Berlina poročajo, da se je ustanovila za prodajo vžigalic v Nemčiji trdnja »Zündholz A. G., katere polovico delnic ima švedski vžigalčni trust, drugo polovico pa neodvisne nemške tovarnice. Nakupovalna družba nemških konzumnih društev in Reichskredit A. G.

Gradba ladij. Po Lloydovi statistiki je bilo dne 30. junija 1926 v gradnji ladij na celnem svetu 1.971.000 ton (dne 31. marca 2.010.000 ton); od teh 885.000 ton motornih ladij in 1.086.000 ton parnikov. V posameznih državah je bilo v gradbi: Anglija 841.000 (843.000) ton, Italija 287.000 (299.000) ton, Francija 154.000 (156.000) Din ton, Nemčija 149.000 (217.000) ton, Holandija 148.000 (184.000) ton, Unija 183.000 (118.000) ton.

Poročilo Hmeljarskega društva o stanju hmeljarskih nasadov na Češkem. Zatec, Č. S. R. dne 13. 7. 1926. Ko smo natančno pregledali hmeljske nasade našega okolja, lahko trdimo, da je njih stanje v celoti slabše kot srednje, k večjemu da je srednje. Od bodočega vremena je odvisno, ali bo razredovanje nasadov krenilo navzgor — ali navzdol. Pri razredovanju letošnje žetve je pa že sedaj treba povdarjati, da je stanje prav mnogih drugoletnih nasadov slabo in da bodo brez pridelka oni nasadi, ki so trpeli vsled mokrote. Teh nasadov je tisoče kóp a 60 rastlin. Od 2. t. m. se je pomnožilo povpraševanje po hmelju in se je dnevno prodajalo po 10—20 bal. Cene so se okrepile in znašajo 3050—3300 č. K za 50 kg. Pri pomniti je še treba, da se v predprodaji plačuje letošnji pridelek po 3000—3200 č. K za 50 kg. t. j. po kurzu 106—106.24 Din za 1 kg. Slovenski hmeljarji pozor!

Borza

16. julija.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.49—13.53 (13.485—13.525). Italija 191.00—192.80 (191.32—192.52), London 275.08—276.28 (275.05—276.25), Newyork 56.439 do 56.759 (56.45—56.75), Pariz 138—140 (143 do 145), Praga 167.40—168.40 (167.43—168.43), Dunaj 7.98—8.02 (7.98—8.02), Curih 10.94675 do 10.98875 (10.9455—10.9855).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.46—12.50, Kodaň 187.10—187.50, London 34.3325—34.4425, Milan 23.77—23.87, Newyork 705.75—708.25, (čeki 703.55—707.70), Pariz 16.73—16.83, Varšava 77.05 do 77.55. — Valute: dolarji 704.25—708.—, angleški funt 34.29—34.45, francoski frank 17.07—17.23, lira 24.02—24.18, dinar 12.44—12.05, češkoslovaška krona 20.87—20.99.

Praga. Devize: Lira 113.85, Zagreb 59.61, Pariz 79.80, London 164.10, Newyork 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% inv. pos. 74.50—77, vojna odškodnina 305—308, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 193—196, Ljubljanska kreditna 175—195, Merkantila 90—97, Prastidion 864—870, Slavenska 49 den., Kred. zavod 165 do 175, Strojne 98—101, Vevče 102 den., Stavbna 55—65, Šešir 103—104, zaklj. 104.

Zagreb. 7% inv. pos. 74—75.50, agrari 40 den., vojna odškodnina 303.50—304, julij 305.50, avgust 307—308, Hrv. esk. 100.75—101, Kred. 101 do 103, Hipobanka 56—57, Jugobanka 92—93, Prastidion 865—870, Ljubljanska kreditna 175 den., Slavenska 55—56, Srpska 130—132, Eksploatacija 5—9, Sečerana 270—275, Gutmann 215 den., Slavex 115 den., Slavonija 31.50—32, Trbovlje 345 den., Vevče 100 zaklj.

Dunaj. Don.-sav. jad. 855.200, Alpine 272.500 Greinitz 112.000, Trbovlje 447.000, Hrv. eskompt.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 16. julija 1926.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblak-nost 0—10	Vrsta padavin		V Ljubljani je
						ob opazovanju	v mm do 7h	
Ljubljana (dvorec)	7	75.2	18.0	90	mirno	9	megla	2.4
	8	75.0	19.5	83	mirno	7		
	14	75.7	26.3	47	SSE 0.5	4		
	21	75.9	20.2	80	S 0.5	6		
Maribor		75.9	21.0	80	NW 3	2		0.3
Zagreb		75.7	22.0	80	S 5	10		
Belgrad	8	75.3	20.0	91	NW 1.5	10		3.0
Sarajevo		75.7	17.0	90	mirno	10		0.1
Skoplje		75.6	21.0	74	NW 3	10		4.0
Dubrovnik								
Praga	7	75.6	19.0	—	mirno	10		7.0

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni flak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Atala.

Fr. R. Chateaubriand.

Bliski, ki so švigali iz starčevih oči, njegova brada, ki je udarjala ob njegova prsa in njegove pretresujoče besede, so ga napravljale podobnega kakemu bogu. Od njegovega veličanstva prevzel sem padel pred njegova kolena in sem ga prosil odpuščanja za svoje izbruhe jeze. »Moj sin,« mi je odgovoril s tako milim glasom, da je začela peči mojo dušo vest, »moj sin, nisem te karal zaradi sebe. Oh! Prav imaš, moj dragi otrok: prišel sem storiti pač le malo dobrega v teh gozdovih in Bog nima nevrednejšega služabnika, kakor sem jaz. Toda, moj sin, neba, neba ne smeš nikdar tožiti! Oprosti mi, če sem te razžalil; toda poslušajva tvojo sestro. Mogoče je še kako sredstvo, ne obupajmo, Šakta, to je pač božja vera, ki iz upanja napravi krepost!«

»Moj mladi prijatelj,« je rekla Atala, »ti si bil priča mojih borb in vendar si videl le najmanjši del teh; ostalo sem ti prikrivala. Ne! Črni suženj, ki namaka s svojim potom pekoči pesek Floride, je manj nesrečen, kakor je bila Atala. Tebe sem pripravljala za beg in vendar sem bila prepričana, da moram umreti, če se od mene oddaljš; bala sem se s teboj božati v puščavi in vendar sem hrepenela po sencih gozdov... Ah! Če bi bilo treba zapustiti samo starše, prijatelje in domovino: ali celo, strašna misel, pogubiti svojo dušo!... Toda tvoja senca, o mati! Tvoja senca je bila vedno zraven, očitač mi svoje trpljenje! Slišala sem tvoje tožbe, videla sem plamené pekla, ki so te objemali. Moje noči so bile nemile in polne prikazni, moji dnevi so bili zelo tožni; večerna rosa se je sušila, padajoč na mojo žgočo kožo; večer sem odprla svoje ustnice in vetriči so namesto, da bi mi prinesli hladila, zagoreli od ognja mojega diha. Kaka muka zame, da sem te videla

brez prenehanja okrog sebe, daleč od vseh ljudi v globoki samoti in da sem čutila, da je med menoj in teboj nepremagljiva ograjla! Da bi ob tvojih nogah preživela svoje življenje, tebi služila kot tvoj suženj, bi bila zame največja sreča; ta sreča mi je bila blizu in nisem se je mogla veseliti. O kakšni sreči nisem jaz vse sanjala! Kakšne sanje niso vse izšle iz tega tako žalostnega srca! Včas, ko sem uprla nate svoje oči, sem šla tako daleč, da sem imela istotako nespametne kakor kaznive želje: včasih pa, čuteč neko božanstvo, ki me je zadrževalo pri mojih strašnih željah, bi bila želela, da bi tega božanstva ne bilo! Celo sedaj... ali smem reči? Sedaj, ko stoji večnost pred menoj, ko se bom prikazala pred neizprosnim sodnikom, v hipu, v katerem iz pokorščine do svoje matere z veseljem gledam, da razjeda moje devitvo moje življenje, v strašnem nasprotju sama s seboj obžalujem, da nisem tvoja!...«

»Moja hči,« jo je prekinil blagovestnik, »tvoja bolest je zapelkuje. Ta čezmerna veselost, kateri se vdaš, je redkoka za upravičena v božjih očeh, ker je to bolj nekaj ponarejenega v duhu kot napačnega v sreč. Vendar je treba od tebe odstraniti te izbruhe jeze, ki niso vredni tvoje nedolžnosti. Toda tudi tvoja silovita domišljija, moj dragi otrok, te je glede tvojih obljub preveč vznemirila. Vera ne zahteva večje žrtve kakor človeške. Njeni pravi občutki, njene ukroene kreposti so pač nad prenapetimi občutki in prisiljenimi krepostmi dozvednega junaštva. Če bi bila podlegla, dobro, uboga izgubljena ova, dobri pastir bi te bil iskal, da bi te zopet pripeljal k čredi. Zakladi kesanja so ti bili odprti; potokov krvi je treba, da izbrisejo naše napake v očeh ljudi. Bogu pa zadostuje ena sama solza. Pomiri se vendar, moja draga hči, tvoj položaj zahteva miru; obrnimo se na Boga, ki zaceli vse rane svojih služabnikov. Če je to njegova volja, kakor upam, da te boleznj uideš, bom pisal na škofa v Kvebek: on ima oblast, ki je

potrebna, da te odveže od tvojih obljub, ki so samo navadne obljube, in potem boš preživela pri meni s Šakto, svojim možem, svoje življenje.«

Pri teh starčevih besedah je napadlo Atalo dolgo drgetanje, iz katerega se je zavedla, da je dala znamenja strašne bolesti.

»Kaj?« je rekla strastno sklepajoč roke, »bilo je torej še sredstvo! Mogla sem biti odvezana od svojih obljub!« — »Da, moja hči,« je odgovoril oče, »in sedaj si tudi še lahko.« — »Prepozno je, prepozno je!« je zavpila. »Ali moram v tem hipu umreti, ko zvem, da bi mogla biti srečna? O, da bi bila prej poznala tega starca! Kakšno srečo bi uživala danes s teboj, s kristjanom Šakto... potolažena in pomirjena od tega vzvišenega duhovnika... v puščavi... za vedno... o! To bi bilo preveč sreče!« — »Pomiri se,« sem ji rekel, stiskajoč roko nesrečnice; »pomiri se, to srečo bova še uživala!« — »Nikdar! Nikdar!« je rekla Atala. — »Kako?« sem vprašal. — »Ti še ne veš vsega,« je deva zaklicala; »včeraj, med nevihto... Hotela sem prelomiti svoje obljube in tako svojo mater pahniti v plamene prepada; že je bilo njeno prokletstvo nad menoj, že sem lagala Bogu, ki je otel moje življenje... Ko si ti poljubil moje tresoče ustnice, nisi vedel, da si objemal smrt!« — »O nebo!« je zaklical blagovestnik. »Dragi otrok, kaj si storil?« — »Zločin, moj oče,« je rekla Atala z zbeganimi očmi; toda pogubila sem samo sebe in rešila sem mater.« — »Dokončaj vendar,« sem zavpil ves v strahu. — »Dobro,« je rekla, »že naprej sem videla svojo slabost; ko sem zapustila koče, sem vzela s seboj...« — »Kaj?« sem z grozo vprašal. — »Strup?« je rekel oče. — »Je že v mojih prsih,« je zaklicala Atala.

Plamenica uide iz puščavnikove roke in jaz padem kot mrtev pred Lopezovo hčer; starec stisne oba med svoje roke in vsi trije združimo v temi en trenutek svoje ihtenje nad mrtvaško posteljo.

Priporočamo LUDSKO KNJIZNICO Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani: 19. z. J. O. Curwood, Kazan, volji pes. Knjižni roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. z. Ed. About, Kralj gora. 18 Din, vezan 30 Din. — 21. z. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez 40 Din. — 22. z. Otročka kaplana Granita. Popotovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez 58 Din.

IGO BALOH, Maribor, Gosposka ul. 15

nudi razno drobno blago ceneje nego

razprodaja

klobuke, slamiče, srujce, kravate ovratnike, podveze, žepne robce, platnene in svilene, ženske nogavice, športne čepice, kopalne hlače, dežne plašče, volno, vezeno ter razno galanterijsko blago.

Ministarstvo Šuma i rudnika
Kralj. S. H. S.Generalna Direkcija Šuma
Broj 44.825 ad.**Oglas.**o zakupu postrojenja za dobavu i preradu drveta
Šumsko Industr. Preduzeća Dobrljin Drvar (Šipad)
i o prodaji drva.Ministar Šuma i rudnika kao zastupnik državnog erara
Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji je vlasnik svih akcija
Šumsko Industrijskog Preduzeća Dobrljin Drvar A. D. (Šipada)
određuje na osnovu ovlaštenja Ministarskog Saveta od 15. de-
cembra 1925. god. kod Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu
na dan 15. septembra 1926. god. javnu ofertalnu licitaciju:1. Za zakup svih postrojenja Šumsko Industrijskog Pre-
duzeća Dobrljin Drvar A. D. koja služe za šumski posao i pre-
radu drveta te omogućuju šumski rad a što je sve napomenuto
u izkazu koji je sastavni deo uslova za ugovor.2. Za prodaju četinjastog drveta u državnim šumskim
kompleksima: Grmeč, Risovac, Klekovača, Ovčara, Pliva, Janj,
Malovan Kujača, Staretina, Sator i Jedovnik sa drvnim masom
od 9.000.000 kubika četinjastih a osim toga i plemenitih listača,
koje se nade u pojedinim sječistima.Kod licitacije mogu učestvovati samo oni, koji su po za-
konu ovlašteni da uglavljaju ugovore i nisu u vreme licitacije
dužnici državnog erara Kraljevine S. H. S. nadalje koji nisu zbog
kršenja ugovora ili iz kojeg drugog razloga isključeni od erar-
skih preduzeća i nisu u sporu sa državnim erarom.Vadij za učestvovanje kod licitacije iznaša 3.000.000 (tri
milijuna) dinara u gotovom novcu.Primaju se samo pismene ponude koje glase na zakupnu
objekata i na kupnju drveta iz svih šumskih područja navedenih
pod tačkom 2. koje moraju prispjeti Ministarstvu Šuma i Rudnika
u Beogradu do 15. septembra 1926. god. do 10 sati pre podne.Neće se uvažiti ponude, koje doznije stignu, zatim tele-
grafske ponude, naknadne ponude i očitovanja.

Zakupni i eksploatacioni ugovor traje po 30 godina.

Ponuditi treba:

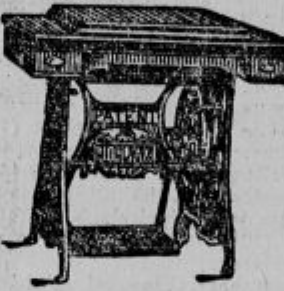
- ad 1. godišnju zakupninu u zlatim dinarima;
-
- ad 2. šumsku tasku u šumi na panju u zlatim dinarima:
-
- a) po jednom kubiku četinjastog tehničkog drveta;
-
- b) po jednom kubiku bukovog tehničkog drveta;
-
- c) po jednom kubiku plemenitog tehničkog drveta (jasen,
-
- javor, brest);
-
- d) po jednom kubiku javorovog i jasenovog šarenog drveta;
-
- e) po jednom prostornom metru lisnatih ogrevnih drva.

Avansi na kupovinu i na prinose za pošumljavanje kao
što i sve svote koje rezultiraju iz obračuna, nadalje obroci na
zakupninu plaćaju se u dinarima na bazi tečaja, kojega će dinar
imati na dan dospjelosti plaćanja prema tečaju na Beogradskoj
Berzi, odnosno pod uvjetima, koji su napose navedeni u uslo-
vima ugovora.

Ponuda ima da sadrži:

a) ime i prezime zatim zanimanje i boravište nudioca te
njegov svojeručni potpis i očitovanje, da je samostalan ili kada
nudi koja firma, njezino ime i njezin potpis prema upisu
u trgovačkom registru i mjesto, gde joj je sedište;b) očitovanje, da je nudioc posvema upućen odnosno da
poznaje sve uslove i da im se bezuslovno podvrgava. Svaka po-
nuda mora biti taksirana sa 100 (sto) dinara. Ofertalna licita-
cija izvršuje se na osnovi čl. 90, 91, 92 i 93 zakona o Državnom
Računovodstvu.Vadij će se nudiocu, koji je postao dostalcem uračunati
u kauciju koju treba da dadne prema uslovima zakupnog i
eksploatacionog ugovora odnosno će mu se vratiti čim dokaže
da je kauciju položio u vrednosnim hartijama, koji se primaju
pri sklapanju ugovora s državom, a ostalima će se vadij vratiti
na njihov trošak i pogibelj čim budu rešene ponude što su
stigle. Ministarstvo Šuma i Rudnika ne prima nikakvu oba-
vezu o ukamačivanju vadija koje će nudioci položiti kod
Narodne Banke.Ponude valja dobro zapečatiti a da se preči otvaranje
pre vremena valja na njih spolja staviti natpis: »Oferta za
zakup Šipada i za kupnju drveta« sa adresom
Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu.Obaveštenja se na zahtev daju koliko je to dopušteno kod
Odeljenja za Bosnu i Hercegovinu Generalne Direkcije Šuma
u Beogradu. Tamo se mogu počam od 15. jula ove godine kupiti
potpuni uslovi licitacije i uslovi ugovora skupa sa spiskom o
zakupnim predmetima po ceni od 500 (petstotina) dinara po
komadu.Reflektantima je dozvoljeno da pre licitacije razgledaju
predmete zakupa i šumska područja uz legitimacije, koje izdaje
Ministarstvo Šuma i Rudnika.Ministar Šuma i Rudnika pridržaje si izrekom pravo da
po svom rasuđenju bez obzira na to, kolika je koja ponuda za
kupnju i za zakup, slobodno bira između prispelih ponuda ili
da sve ponude odbaci a da ne spominje razloge.

Beograd, 9. juna 1926. god.

Ministar Šuma i Rudnika:
Dr. Nik. Nikić s. r.**Kopalne hlače,** otroške majce, mrežaste, modne
srajce, kravate, nogavice v
raznih barvah, dokolenice, palice, nahrbtnike, čipke, dišeće mlo,
potrebšćine za krojače, življe in čevljarja. Najnižje cene!**JOSIP PETELINC, LJUBLJANA**
OB VODI BLIZU PREŠERNOVEGA SPOMENIKA**Stojeće deteljo**letos sejano, mešano z
ovsem, prodam pri Ta-
skarjevem gozdu. - Več
se izve: Zelena jama 110.**MODROCE**afrik, žimnate in fine
volnene ter vse drugo
tapetniško pohišstvo
kupite najceneje pri
RUDOLF SEVER
LJUBLJANA
Gospodarska cesta 6.**TRGOVSKI
UČENEC**krepak, ki je dovršil dve
meščanski šoli ali najmanj
srednjo ljudsko šolo in
ima veselje do trgovine, se
sprejme takoj z oskrbo v
hiši. Dečki z dežela imajo
prednost. Ponudbe je po-
šiljati na **ALOJZ REMIC**,
Dravograd, trgovina s ma-
nufakturo in specerijo.**Blagajničarka**s prakso išče mesta, po-
magala bi v trgovini, ve-
šča je tudi pisarniški del.
Naslov v upravi pod št. 4799.**V najem vzamem****TRGOVINO**mešan. blaga na deželi,
s koncesijo. — Ponudbe
upravi »Slovenca« pod:
»Trgovina« št. 4796.**Sprejme se zdrav in krepak
vajelec**ki ima veselje do mizar-
stva, z oskrbo. — Naslov v
upravi lista pod št. 4809.**Kremene za
vžigalnike**izvirna Auer-kovina in
vžigalnike vseh vrst do-
bavlja po tovarniški ceni
I. Wipplinger, Maribor,
Jurčičeva 5, zastopstvo
in zaloga kemične Trei-
bacher tovarne. 4828**LEPO POSESTVO**z gospodar. poslopijem, v
prav dobrem stanju, je
na prodaj. — Pojasnila da
lastnik A. Košak, Bruna
vas pri Mokronogu.**Ford - avto**predelan v tovarnega, v
prav dobrem stanju, se
poceni prod. — Naslov v
upravi lista pod št. 4853.**Letoviščarji!**Nalecenje letovišče pod Sa-
vinjskim planinami. Krasne,
lahke ture in izprehodi.
Snrekovi gozdovi. Kopali-
šče. — Dnevno avto zveza.
Zbrališče turistov. Celotna
hrana in stanovanje od 30
do 50 Din. — Informacije
daje Tujsko prometno dru-
štvo Luče - Savinjska dolina.**Kupim železen
JARMENIK**rabljen, a dobro obranjen;
širina rame 40-50 cm. —
Ponudbe na naslov: Ivan
BUJAN, pilana, Leskova
Draga - Skrad. Hrvatska.**Steklena
strešna opeka**je zopet na zalogi pri
»ZDRUŽENIH OPEKAR-
NAH« d. d. v Ljubljani.**B. S. A. 3 1/2 HP.**s prikljopko in električno
razsvetljavo, v najboljšem
stanju, model 1925, ugod.
prod. am. — Naslov v
upravi lista pod št. 4883.**Maturant**išče kakršnokoli službo. —
Obvlada popolnoma slov. in
srbohrv. jezik. — Cenlene
ponudbe na naslov: Rafael
B.A.T. tvornica cementa —
Brod na Savi. 4900**Prodajam**ročni vozček, ole z dro-
gom (Tragschere), voz, vi-
soko čmuro za obleke, mlo-
zo za krojače itd. — Naslov
v upravi lista pod št. 4897.**Hiša naprodaj**s 3 sobami, kuhinjo in
kletjo, tik hiše je vrt,
njava 8 mernikov, zara-
ščen gozd, vse v dobrem
stanju. Na željo kupca se
prod. samo hiša. Cena
za vse skupaj 40.000 Din,
sama hiša 20.000 Din. —
Ivan JERAJ, Smlednik 1.**SVETOVNA
PANORAMA**v Mariboru, Slovenska
ul. 15, samo v soboto
17. in v nedeljo 18. julija
PRAGA IN OKOLICA.
Krasne, lepe slike!**NARODNA NOŠA**lepa, je naprodaj. Naslov
pove uprava pod št. 4855.**2 pletilna stroja**št. 10-23. 8-36. se prodasta.
Kupec dobi tudi delo. Na-
slov v upravi lista št. 4887.**Gostilna**iz posestvo, obstoječe iz
ene gostilniške in ene sta-
novaniške hiše ter vsemi
drugimi gospodarskimi po-
slopji, vrtom in 7 orlov
arandiranega zemljišča, od-
daljeno 15 minut iz Celja,
se prod. — Ponudbe upra-
vi »Slovenca« pod štifro:
POSESTVO št. 4870.**MLAJI
(SMREKE)****Kdo da več**za priporočilo svoje tvrdke ali podjetja v kakem
časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom,
ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je
temu ponajveč vzrok napačno izbran način re-
klame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak
trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj ku-
puje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega
dnevnikarja in zahteva podrobnih pojasnil in pro-
račun. Stranka si pri tem prihrani trud in stro-
ške in se obvaruje česte večje škode.**IVAN JAX in sin**

— Ljubljana —

Gospodarska cesta 31. 2

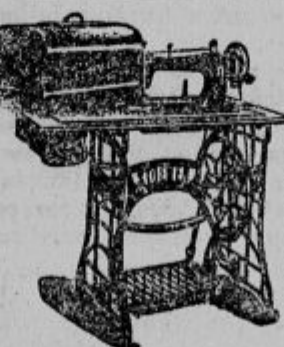
Najboljši šivalni in pletilni
stroji, izborna konstrukcija in
elegančna izvedba iz tovarne
v Linzu. Ustanovljena l. 1867.
Vseželeznice postopno brezplačno.
Posamezni deli. — 10 letna
garancija pisarniških strojev.
»Kolesa iz prvih tovarn
»Dürrkopf«, »Sylvia«, »Wel-
tenrad« in »Kaiser«.**Tovarna upognjenega pohišstva IŠČE VEŠČEGA
MIZARSKEGA MOJSTRA**izvežbanega v polituri, kalkulaciji in risanju. —
Reflektanti, ki govorijo poleg hrvatskega tudi nem.
jezik, naj pošljejo ponudbe s prepisi spričeval.
Zahtevno plače itd. na: **INTERREKLAM, D. D.**
**ZAGREB, Strossmayerova 6, pod štifro: »STO-
LARSKI MOJSTER 111/9«.**

Tužnim srcem naznanjamo vsem so-
rodnikom in prijateljem, da je Vsemo-
godnji poklical našega dobrega soproga,
očeta, strica, gospoda

MARTINA DOLENC

dne 15. t. m. ob 1 popoldne k sebi v
najlepši moški dobi. Pogreb dragoga
ranjkega se vrši danes ob petih popol-
dne iz deželne bolnice k Sv. Križu.
Ljubljana, 17. julija 1926.

Žalujoča Marija Dolenc, roj. Brodnik,
soproga, z otroci.

Prodajalcem hiš in posestev!Za številne naše kupce iščemo večje število stanovanj-
skih in trgovskih hiš ter kmetijskih posestev. Prijav-
ljajše prodajo le v naši pisarni pisemno ali ustmeno,
vse brezplačno! — Nobene vpisnine, nikakega
predplačila! — Primerna provizija se plača le po izvr-
šeni prodaji. Kdor prodaja svojo hišo, kupcu, ne plača
ničesar! — Primarno najispljnejša posredovalnica za
posestiva! Opozorjamo na naslov naše tvrdke!
Informacije brezplačno!»POSREDOVALEC«, družba z o. z., Ljubljana —
Sv. Petra cesta št. 18 (v novem lokalu).**Najpopolnejši
STOEWER****šivalni stroji**za šivilje, krojače in čev-
ljarje ter za vsak dom.
Preden si nabav. stroj, ogled-
ite si to izrednost pri tvrdki
L. BARAGA
Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 6/1.
Brezplačen pouk 15 l. jams.
Telefon št. 980.**Najnovše sredstvo za čiščenje in lečenje vina je „HERMA“**edino lečilo zdravniško priporočljivo, preizkušeno potom analize in zjamčen
uspeh. Vsako vino, še tako kalno, se očisti v 2 dneh, nekatera v 6 urah.
»HERMA« odvzame vinu slab okus, plesnobo, cikanje, rjavo in rdečkasto barvo.
V 6 urah ustavi vrenje vina. Najenostavnejša je tudi vporaba »Herme«, ker
se po uporabi v 6 urah, najkasneje v 2 dneh lahko toči vino dalje, ker ne
napravi dosti gošče, ter je pretakanje pred 2 meseci nepotrebno. — Nihče
od vinogradnikov, vinskih trgovcev in gostilničarjev naj ne bo brez »Herma«
lečila. Na 100 l je potrebno od vsake steklenice po 2 dkg in stane kg 180 Din.
Prodaja »HERMA« lečila se je pove-
rila za celo Slovenijo izključno samo **Al. Planinšku** v Ljubljani, Karlovška cesta št. 13,
kjer se dobe tudi nadaljna pojasnila. —
Na željo se vsakemu naročniku blago z navodili takoj odpošlje, ali pride na dom.**KAUČUK PETE IN POTPLATE**morate nositi ob vsakem času. »Palma« ni raz-
košje, ker daje elastično, prijetno hojo, marveč je
za vsakega praktičnega in štedljivega človeka neob-
hodno potrebna, ker je mnogo trpežnejša in ce-
nejša kot usnje. En poskus Vas bo takoj uveril.
Poslej ne boste hoteli nositi čevljev brez »Palme«**Edino najboljši šivalni stroji in kolesa**

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCNajnižje cene! Gritzner, Adler Tudi na obroko!
LJUBLJANA, blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v vezanju brezplačno. Večletna garancija.

Za dame

najbolj priporočljiva trgo-
vina s čevlji »DOKO«

v Prešernovi ul. št. 9

dvorišče, nudi
damske polčevlje
iz najfinejšeg laka
samo za Din 200
iz finega boksa ali
ševroja samo za Din 150.— Vse ročni izdelek
v lastni tovarni.

**Dvokolesa, šivalne,
pisalne stroje**ter vse v mehanično
stroko spadajoče pred-
mete se popravljajo v
mehanični delavnici v
auto-garaži

Ljubljana, Slomškova ul. 6

M. Marušič**Intelligenten pisarniški
URADNIK**mlajših let, z dobro trgovsko naobrazbo, ki je
popolnoma več slovenske in nemške korespon-
dence, SE IŠČE za večje industrijsko podjetje. —
Lastnoročne ponudbe s prepisi spričeval naj se
naslove na »INTERREKLAM«, d. d. Zagreb, Stross-
mayerova ulica št. 6 — pod štifro: »DAUER-
STELLUNG 202 28-7«.**UNDERWOOD**

Za jugoslovansko-tiskarno v Ljubljani: Karel Čel.

pri **Lud. Baraga, Ljubljana**
Selenburgova ul. 6/1. Telefon št. 980.

Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec.

UNDERWOOD

Urednik: Franc Terseglav.